

PLJENIDBA KREDITNIH ZAHTJEVA PO BANKARSKIM RAČUNIMA

Doc. dr. sc. Petar Miladin *

Dr. sc. Hrvoje Markovinović **

UDK 347.852

347.758

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: lipanj 2006.

Raspravlja se o pljenidbi i prijenosu ovršenikovih kreditnih zahtjeva po bankarskom računu. Postavljaju se pravila o utjecaju pljenidbe i prijenosa kreditnih zahtjeva po bankarskom računu na privatnopravni odnos banke i ovršenika. Istražuje se poslovna praksa kontokorentnog kreditiranja. Utvrđuje se pravna priroda kreditnih zahtjeva po bankarskom računu. Zauzimaju se stajališta o pljenidbi i prijenosu zahtjeva s naslova dispozicijskih kredita te zahtjeva s naslova nedopuštenih prekoračenja po bankarskom računu. Posebno se tumači pravna priroda ovršenikova prava pozvati banku da isplati kredit. Iznose se i stajališta o pljenidbi ovršenikovih kreditnih zahtjeva općenito, neovisno o kontokorentnom odnosu ovršenika i banke. Zaključuje se da ovršno pravo glede pljenidbe i prijenosa kreditnih zahtjeva uvažava kontokorentni odnosno žirougovorni odnos između ovršenika kao imatelja računa i banke. Tumače se posljedice kršenja blokade bankarskih računa vezano uz pljenidbu kreditnih zahtjeva po bankarskom računu. Daju se prijedlozi ovrhovoditeljima glede buduće prakse vezane uz pljenidbu kreditnih zahtjeva po bankarskim računima. Savjetuju se banke kako se postaviti glede stajališta o načelnoj zapljenivosti kreditnih zahtjeva po bankarskom računu.

Ključne riječi: bankarski račun, pljenidba i prijenos, dispozicijski krediti, nedopuštena prekoračenja

I. UVOD

Danas gotovo da i nema kućanstva bez barem jednog bankarskog računa. Nenadomjestiva je njihova uloga u pravnoj i poslovnoj praksi. Bankarski računi

* Dr. sc. Petar Miladin, docent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Trg maršala Tita 14, Zagreb

** Dr. sc. Hrvoje Markovinović, viši asistent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Trg maršala Tita 14, Zagreb

posebice su važni sa stajališta predmeta ovrhe. Uvriježeni izraz “pljenidba bankarskih računa” nije precizan jer ne upućuje na to da je pljenidba bankarskih računa u biti ovrha različitih kontokorentnih i žirougovornih tražbina ovršenika kao imatelja bankarskog računa prema njegovoj banci.¹ Pljenidba po bankarskim

¹ Za domaće pravo v. Dika, M., u: (skupina autora) Bankarski sustav i financijsko poslovanje u Republici Hrvatskoj, Zagreb, 1999, Ovrha na novčanim tražbinama ovršenika prema banci, str. 212-241; Eraković, A., Ovrha na tražbini po računu kod banke, RRF 11/2005, str. 100-111; Eraković, A., Ovrha na tražbini pravne osobe po računu kod banke, u: Dika, M. (opća redakcija), Novela Ovršnog zakona iz 2005, Zagreb, 2005, str. 283-312; Giunio, M.A./Slakoper, Z., Pravni odnosi u platnom prometu, Zagreb, 2002. Za njemačko pravo v. Canaris, C.W., Bankvertragsrecht, 3., izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Berlin/New York, 1988; Lwowski, H.-J./Weber, A., Pfändung von Ansprüchen aus Kreditgewährung, ZIP 1980, str. 609; Lwowski, H.-J./Bitter, G., u: Schimansky, H./Bunte, H.-J./Lwowski, H.-J., Bankrechts-Handbuch, Band I, 2. izdanje, München, 2001, § 33. Kontenpfändung; Lwowski, H.-J./Bitter, G., Grenzen der Pfändbarkeit von Girokonten, WM Festgabe für Thorwald Hellner vom 9. Mai 1994, str. 57-72; Bitter, G., Pfändung des Dispositionskredits? - Anmerkungen zum Urteil des BGH vom 29.3.2001 = WM 2001, 898, WM 18/2001, str. 889-896; Bitter, G., Neues zur Pfändbarkeit des Dispositionskredits-Kritische Anmerkungen zum Stand der Rechtsprechung nach den BGH-Urteil vom 22.1.2004=WM 2004, 517 und vom 17.2.2004=WM 2004, 669, 23/2004, str. 1109-1121; Felke, K., Die Pfändung der “offene Kreditlinie” im System der Zwangsvollstreckung-unter Berücksichtigung der Schuldrechtsreform, 32/2002, str. 1632-1641; Ganter, H.G., Pfändung von Ansprüchen “aus offener Kreditlinie”, u: Horn, N./Krämer, A., Bankrecht 2002, Köln, str. 135-160; Hadding, W./Häuser, F., u: Schmidt, K. (ured.), Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch, Band, 5 §§ 343-372, München 2001, Anhang I, Recht des Zahlungsverkehrs A. Giroverhältnis; Häuser, F., Ist der Anspruch des Kontoinhabers auf Besorgung einer Giroüberweisung pfändbar?, WM 4/1990, str. 129-134; Horn, N., u: Horn, N. (ured.), Heymann Handelsgesetzbuch, Band 4, 2., izmijenjeno i dopunjeno izdanje, 2005, § 357; Honsell, H., Anmerkung zum BGH vom 29. 3. 2001, JZ 22/2001, str. 1143-1144; Schmies, H., Die Pfändbarkeit der vertraglich vereinbarten Kreditlinie, Diss., Münster, 1993, str. 133; Schuschke, W., Die Pfändung der “offenen Kreditlinie”, ZIP 25-26/2001, str. 1084-1088; Wagner, E., Neue Argumente zur Pfändbarkeit des Kontokorrentkredits, 33/1998, str. 1657-1667. Za švicarsko pravo v. Guggenheim, D., Die Verträge der schweizerischen Bankpraxis, 3., izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zürich, 1986; za austrijsko pravo v. Avancini, P./Iro, G.M./Koziol, H., Österreichisches Bankvertragsrecht, Band I, Wien, 1987. Za pravo Velike Britanije i *common law* v. Hapgood, M. (ured.), Paget’s Law of Banking, London, 1989; Cresswell, P./Blair, W.J.L./Hill, G.J.S./Wood, P.R./Phillips, P.M./Hooley, R.J.A., Encyclopaedia of Banking Law, London, 1997; Ellinger, E.P./Lomnicka, E./Hooley, R., Modern Banking Law, 3. izdanje, Oxford, 2002.

O žiro računima i kontokorentnoj pogodbi v. opširnije za domaće pravo Miladin, P., Plaćanje doznakom, disertacija (neobjavljeno), Zagreb, 2004.

računima izjednačuje se u praksi s pljenidbom gotova novca. Ovrhovoditelju je cilj što jednostavnije namiriti svoje ovršne tražbine pa ne čudi što je u praksi predmet ovrhe po bankarskim računima ponajprije ovršenikova saldo tražbina prema banci. Ipak, ni saldo nije novac, nego ovršenikova tražbina prema banci. Saldo je ovršenikov zahtjev prema banci s naslova žiro ugovora koji obuhvaća i kontokorentnu pogodbu. Postavlja se pitanje ima li ovršenik, imatelj računa, i druge pljenive zahtjeve prema svojoj banci izuzev salda kao ključnog predmeta ovrhe po bankarskim računima. U vremenima visoke insolventnosti sve više ćemo se suočavati s nastojanjima ovrhovoditelja za što širom pljenidbom ovršenikovih tražbina s naslova bankarskih ugovora. Razmatrajući moguće pljenive tražbine, ponajprije se nameću ovršenikovi žirougovorni kreditni zahtjevi dogovoreni u okviru kontokorentnog odnosa ovršenika kao imatelja računa i banke.² Zadaća rada je postaviti granice pljenivosti žirougovornih kreditnih zahtjeva po bankarskim računima.

Pljenidba kontokorentnih kredita ima šire značenje u poredbenim pravima koja, za razliku od našega, ne poznaju blokadu kao ovršnu mjeru. Ta prava blokadu bankarskih računa tretiraju kao nužnu posljedicu stajališta o pljenivosti i prijenosu radi naplate žirougovornih kreditnih zahtjeva po bankarskim računima.³ Iz njemačkog, austrijskog i švicarskog prava, na koja se i naše privatno pravo konceptijski naslanja, možemo izvući dragocjene pouke o sustavu ovrhe po bankarskim računima.

Rad se bavi pljenidbom najčešćih bankarskih računa, dakle tekućih odnosno žiro računa. Pored žiro računa plijeniti se mogu i drugi ovršenikovi bankarski računi poput štednih računa ili oročenih depozita te depozita na kojima banka knjiži ovršenikove dionice ili obveznice. Kod posebnih vrsta bankarskih računa, poput povjereničkih, sa zaporkom i zajedničkih, susreću se posebnosti vezane uz njihovu pljenidbu, no time se ovaj rad ne bavi.⁴

² Tako i Dika, M., op. cit. u bilj. 1, str. 212.

³ Za njemačko pravo v. BGH WM 2004, 517; BGH WM 2004, str. 669. Za austrijsko pravo v. OGH od 16. 6. 1993. - 3 Ob 75/93, u ÖBA 1993, str. 829.

⁴ O tome поближе Miladin, P., Bankarski računi pravnih i fizičkih osoba, Zbornik XLIII. susreta pravnik Opatija 2005, Zagreb, 2005, str. 142-173. O posebnostima ovrhe dionica koje se vode na računu Središnje depozitarne agencije v. поближе Markovinović, H., Ovrha na dionici za koju nije izdana isprava o dionici, ZPFZ 2/2002, str. 423-442.

II. PLJENIDBA PO BANKARSKIM RAČUNIMA U PROPISIMA DOMAĆEG PRAVA

Pljenidba novčanih tražbina po bankarskim računima poseban je oblik ovršnog postupka.⁵ Poseban utoliko što je riječ o pljenidbi posebnih ovršenikovih tražbina. Ovrhovoditelj se namiruje na "novčanim tražbinama" koje ovršenik ima prema svojoj banci po bankarskim računima. Suvišan je dodatak koji spomenutu tražbinu označuje kao novčanu. OZ zapravo posebno propisuje pljenidbu ovršenikove saldo tražbine po bankarskom računu. Glede pljenidbe ostalih ovršenikovih tražbina prema banci ovrhovoditelj je upućen na opće odredbe o pljenidbi ovršenikovih tražbina. Pljenidba ovršenikovih kreditnih zahtjeva po bankarskom računu ovisi o tome hoće li je ovrhovoditelj zatražiti svojim ovršnim prijedlogom. Pravilo je, dakle, da se po bankarskom računu mogu plijeniti samo tražbine koje ovršenik ima prema svojoj banci. Nema li ovršenikovih tražbina po bankarskom računu, nema ni pljenidbe.

Ovrha javnopravnih tražbina, posebice glede poreznih obveza, uređena je Općim poreznim zakonom. Rješenja Općeg poreznog zakona u tom pogledu uglavnom se podudaraju s rješenjima OZ. Posebnosti Općeg poreznog zakona očituju se u tome što ovrhu poreznih tražbina provode porezne vlasti⁶ te u tome što rješenje o ovrsi i nalog za plaćanje porezne obveze banka izvršava s ovršenikovih žiro računa i drugih računa prije svih drugih naloga.⁷ Porezna uprava ima osobit pravni položaj. Ujedno je ovrhovoditelj i vlast koja provodi ovršni postupak. Ne treba stoga čuditi ako porezne vlasti kao ovrhovoditelji prve krenu s praksom pljenidbe ovršenikovih kontokorentnih kreditnih zahtjeva.⁸

Od općih pravila OZ o pljenidbi bankarskih računa polazi i ZKP uređujući pitanje privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi stečene počinjenjem kaznenog djela.⁹ I državno odvjetništvo te kazneni sud dužni su se prilikom sekvestracije bankarskih računa rukovoditi načelima OZ o pljenidbi bankarskih računa.

Novčana tražbina koju ovrhovoditelj ima prema ovršeniku plijeni se sukladno čl. 180. OZ na temelju rješenja o ovrsi. U svrhu namirenja ovrhovoditeljeve traž-

⁵ V. čl. 180. OZ.

⁶ Čl. 123. Općeg poreznog zakona.

⁷ Čl. 138. st. 2. Općeg poreznog zakona.

⁸ Za njemačko pravo v. Lwowski, H.-J./Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 57.

⁹ V. čl. 486. ZKP.

bine zaplijenjena novčana tražbina prenosi se, a potom, u pravilu, i doznajuje ovrhovoditelju.¹⁰ Ovrhovoditelj ne stječe novčane tražbine koje ovršenik ima prema banci, nego mu se one rješenjem o ovrsi prenose da bi njima namirio svoje ovršne tražbine.¹¹ Pljenidbu i prijenos te doznaku ovrhovoditelj zahtijeva istodobno, pri čemu ne mora nužno zahtijevati da se zaplijenjena i prenesena sredstava doznače njegovom žiro računu.¹² Prijenosom zaplijenjenih sredstava ovrhovoditelj stječe pravo da u svoje ime zaplijenjenim sredstvima namiruje ovršne tražbine od banke kao ovršenikova dužnika.¹³ Ovrhovoditelj namiruje svoju ovršnu tražbinu kad ovršenikova banka zaplijenjena i ovrhovoditelju prenesena sredstva pripiše kontu banke naznačenom u ovršnom prijedlogu.

Ako su ispunjene pretpostavke za provedbu ovrhe po bankarskom računu, ovršni sud na ujednačenim formularima izdaje rješenje o pljenidbi i o prijenosu saldo tražbine te rješenje o njezinu doznačivanju koje se uručuje ovršeniku i banci kao ovršenikovu dužniku. Dostavljanjem rješenja o ovrsi banci kao ovršenikovu dužniku ostvaruju se pravni učinci pljenidbe. U spomenutom trenutku ovrhovoditelj stječe založno pravo na zaplijenjenoj novčanoj tražbini. Ako se plijeni buduća ovršenikova tražbina prema banci, ovrhovoditelj dostavljanjem rješenja o ovrsi banci kao ovršenikovu dužniku stječe pravo da u trenutku kada tražbina nastane prvi na njoj osnuje založno pravo odnosno da mu se buduća ovršenikova tražbina ustupi čim nastane.

Učinci rješenja o ovrsi mogu se ostvariti i na temelju rješenja kojim se određuje prethodna mjera sukladno čl. 287. OZ. Njome sud može zabraniti banci da protivniku osiguranja ili trećoj osobi, po nalogu protivnika osiguranja, isplati s njegova računa iznos za koji je određena prethodna mjera, ali i zaplijeniti ovršenikove žirougovorne kontokorentne kreditne zahtjeve prema banci. Pretpostavke za određivanje prethodne mjere jesu da novčana tražbina nije postala ovršna odnosno nije dospjela te ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnom opasnost da bi se bez tog osiguranja onemogućilo ili znatno otežalo namirenje tražbine.¹⁴

¹⁰ V. čl. 180. st. 1. OZ.

¹¹ V. čl. 165. st. 4. OZ.

¹² V. čl. 180. st. 2. OZ.

¹³ Za njemačko pravo v. § 829 ZPO. Poblizhe Lwowski, H.-J./Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, § 33 RdN 2.

¹⁴ Odgovarajuću mjeru osiguranja odnosno pljenidbu radi osiguranja naplate porezne tražbine uređuje čl. 156. Općeg poreznog zakona.

III. PLJENIDBA KONTOKORENTNIH KREDITA

3.1. Položaj kontokorentnih kredita nakon što banka primi rješenje o ovrsci

Pravni učinci pljenidbe i blokade bankarskih računa nastaju kad banka kao ovršenikov dužnik primi rješenje o ovrsci. Činjenica je da od tada banka po bilo kojoj osnovi smije plaćati ovršeniku samo ako prethodno namiri ovrhovoditelja. Odluku ovršnog suda o blokadi bankarskih računa banke provode tako što ovršeniku priječe isplate s računa ponajprije salda koji ovršenik kao imatelj računa potražuje prema banci. Bankama je, dakle, u interesu što učinkovitije provesti odluke ovršnog suda, u suprotnom odgovaraju ovrhovoditelju za štetu, a izlažu se i riziku da im ovršenik neće vratiti isplaćena sredstva. Ovrhovoditelji, plijeneći bankarske račune, uvijek nastoje osigurati potpunu zabranu ovršenikova raspolaganja po računu. Svaki zaplijenjeni bankarski račun tako bi faktično proizveo pravne učinke zaporke na strani imatelja računa odnosno ovršenika.¹⁵

Postavlja se pitanje s koje bi još osnove banka mogla poduzimati isplate s računa osim s naslova zaplijenjene saldo tražbine te jesu li i takvi ovršenikovi zahtjevi prema banci zaplijenivi odnosno jesu li obuhvaćeni blokadom zaplijenjenih bankarskih računa.

Ovrhovoditeljima je u interesu što jednostavnije podmiriti svoje tražbine prema ovršenicama. U ostvarivanju tog cilja ovrhovoditelj nastoji zaplijeniti sve moguće imovinskopravne zahtjeve koje ovršenik kao imatelj bankarskog računa ima prema svojoj banci. Nerijetko se u poredbenom pravu s tog stajališta govori o globalnoj pljenidbi bankarskih računa.¹⁶ Realno je stoga da ovrhovoditelji i u budućoj domaćoj praksi predmet ovrhe postavljaju što je moguće šire te da namirenje svojih tražbina očekuju i putem pljenidbe kontokorentnih kredita koje banke redovito pružaju svojim klijentima. U domaćoj praksi ovrhovoditelji propuštaju plijeniti ovršenikove tražbine prema banci s naslova kontokorentnih kredita. OZ u tom pogledu ne nadomješta nedostatke prijedloga za ovrhu. Ovrhovoditelj je danas ponajviše svojom zaslugom uskraćen glede mogućnosti

¹⁵ O razlici između pravnih učinaka zaporke na temelju zakona i sudskih odluka, s jedne strane, te bankarskog računa sa zaporkom, s druge strane, v. pobliže Miladin, P., op. cit. u bilj. 4, str. 156-159.

¹⁶ Za Njemačku v. Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 18/2001, str. 889.

pljenidbe kontokorentnih kredita. Ostaje, dakle, raspraviti što ovrhovoditelj dobiva zatraži li svojim ovršnim prijedlogom namirenje na ovršenikovim kreditnim zahtjevima po bankarskom računu.

Kontokorentni kredit nije posebna vrsta pravnog odnosa. Njegova je glavna značajka povezanost ugovora o kreditu s žirougovornim odnosno kontokorentnim odnosom.¹⁷ Utoliko je rasprava o pljenidbi kontokorentnih kredita na odgovarajući način primjenjiva i glede pljenidbe svih ostalih ovršenikovih kreditnih zahtjeva prema banci.

Blokada bankarskih računa ne može se neposredno odraziti na pravni položaj kontokorentnih kredita tako što bi njezinim nastupanjem ovršenik automatski izgubio sve svoje zahtjeve prema banci s naslova kontokorentnih kredita. Provodeći blokadu stavljanjem zaporke na zaplijenjene bankarske račune, banke moraju ostati u zakonskim odnosno privatnopravnim okvirima. Glede kontokorentnih kredita imatelj računa, ovršenik nakon dostave rješenja o ovrsi banci, ima u pravilu isti pravni položaj kakav je imao prije nego što je banka kao njegov dužnik primila rješenje o ovrsi. Razlika je samo u tome što ispunjavajući svoje kontokorentne kreditne obveze banka nakon primitka rješenja o ovrsi mora platiti ovrhovoditelju, a ne ovršeniku. Pljenidbom i prijenosom kreditnih zahtjeva ovrhovoditelj stupa u dotadašnji ovršenikov pravni položaj, on postaje imatelj tražbine za isplatu kontokorentnog kredita. Banka stoga mora imati valjan pravni temelj želi li se osloboditi svoje obveze da isplati kontokorentne kredite bilo ovršeniku bilo ovrhovoditelju. Blokodom bankarskih računa ne prestaje žirougovorni odnosno kontokorentni odnos imatelja računa, ovršenika i banke.

Privatnopravni odnos između banke i ovršenika, imatelja računa, narušio bi se, a da za to nema kakvog zakonskog uporišta, prihvati li se stajalište po kojem je banka svojom jednostranom organizacijskom mjerom ovlaštena ovršeniku u potpunosti zapriječiti raspolaganja po računu, uključujući i disponiranja kontokorentnim kreditima. Stavljanje zaporke na zaplijenjene bankarske račune jednostrana je organizacijska mjera banke pomoću koje provodi u život odluku ovršnog suda o blokadi zaplijenjenih bankarskih računa. Riječ je o faktičnom činu utemeljenom na činjenici da je banka ovršenikov dužnik glede zaplijenjenih tražbina, a ne o tobožnjim javnopravnim ovlastima banke u ovršnom postupku. Banka se ne može na silu osloboditi svojih obveza s naslova kontokorentnog kredita. Da bi se oslobodila svojih obveza s naslova kontokorentnih kredita, banka

¹⁷ Tako i Schmidt, K., op. cit. u bilj. 1, str. 762.

mora raskinuti odnosno opozvati kontokorentni kredit. Pravni učinci mogu se izvoditi samo na temelju valjanog poslovnopravnog očitovanja banke.

Ovrha kontokorentnih kredita postaje bespredmetna tek nakon što banka sukladno pojedinim žiro ugovorima odnosno ugovorima o otvaranju tekućih računa¹⁸ ili na temelju svojih općih uvjeta poslovanja¹⁹ priopći imatelju računa, ovršeniku, svoju odluku o raskidu odnosno opozivu daljnjeg kontokorentnog kreditiranja.²⁰

I nakon što banka primi rješenje o ovrši, za praksu je bitno raspraviti kakve zahtjeve ima prema banci imatelj računa, ovršenik, s naslova kontokorentnih kredita, neovisno o tome je li ovrhovoditelj zatražio pljenidbu kontokorentnih kredita. Ovršenik u krajnjoj liniji može zahtijevati od banke da kontokorentni kredit isplati ovrhovoditelju iako ga on nije zaplijenio. Stajalište o tome moguće je zauzeti samo u okviru rasprave o zapljenivosti ovršenikovih zahtjeva prema banci s naslova kontokorentnih kredita.

3.2. Stajališta o pljenidbi kontokorentnih kredita

U svom prijedlogu za ovrhu ovrhovoditelj može zahtijevati i pljenidbu kontokorentnih kredita. Dvojbeno je što konkretno ovrhovoditelj tada može plijeniti te kako, shodno tome, mora sročiti svoj prijedlog za ovrhu. Za praksu su bitna dva pitanja.²¹ Može li ovrhovoditelj plijeniti kontokorentne kredite prije nego što ovršenik, imatelj računa, pozove banku da s tog naslova doznači ili isplati sredstva? Praktički riječ je tome može li ovrhovoditelj umjesto ovršenika, imatelja računa, pozvati banku da mu radi namirenja ovršne tražbine isplati kontokorentna kreditna sredstva. Ako to nije moguće, podredno treba zauzeti stajalište o tome ima li izgleda na uspjeh pljenidba kontokorentnih kreditnih sredstava nakon što ovršenik, imatelj računa, pozove banku da s tog naslova

¹⁸ U praksi su se uvriježile takve pogodbe ugovora o otvaranju tekućih računa.

¹⁹ Br. 11. Općih uvjeta poslovanja Zagrebačke banke d.d. iz 1999. predviđa mogućnost jednostranog prestanka ugovora o tekućem ili žiro računu. Opći uvjeti poslovanja ne predviđaju, dakle, mogućnost jednostranog raskida kontokorentnih kredita pri čemu bi ostatak ugovora o tekućem ili žiro računu ostao na snazi. Odgovarajuće klauzule predviđaju i opći uvjeti poslovanja ostalih domaćih banaka.

²⁰ O odgovarajućem zaključku sa stajališta njemačkog prava v. Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 1225.

²¹ Za njemačko pravo v. Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 18/2001, str. 891.

doznači ili isplati sredstva. Praktički riječ je o tome mora li banka tada suprotno ovršenikovu nalogu sredstva s naslova kontokorentnih kredita proslijediti ovrhovoditelju odnosno je li banka tada uopće obvezna isplatiti sredstva s naslova kontokorentnog kredita.

Pljenidba ovršenikovih zahtjeva za odobravanjem kontokorentnih kredita suočena je s tri moguća pristupa. Po prvom stajalištu,²² zahtjeve s naslova kontokorentnih kredita uopće nije dopušteno plijeniti neovisno o tome je li riječ o dispozicijskim kreditima ili o pukim prekoračenjima po računu odnosno o nedopuštenim prekoračenjima po računu te neovisno o tome plijene li se kreditni zahtjevi prije ili nakon što ovršenik, imatelj računa, pozove banku da s naslova kontokorentnih kredita doznači ili isplati sredstva.

Suprotno tome, zagovara se stajalište²³ o zapljenivosti svih zahtjeva s naslova kontokorentnih kredita. Po njemu su banke obvezne proslijediti ovrhovoditelju sva sredstva s naslova kontokorentnih kredita koja ovršenik u trenutku pljenidbe ima na raspolaganju neovisno o tome je li ovršenik, imatelj računa, pozvao banku da s tog naslova doznači ili isplati sredstva.

U novije doba u poredbenom pravu prevladava treće stajalište²⁴ po kojem je zahtjev za isplatu kontokorentnog kredita zapljeniv, ali uspjeh pljenidbe ovisi o tome hoće li ovršenik, imatelj računa, pozvati banku da s naslova kontokorentnog kredita isplati ili doznači sredstva. Za pljenidbu nije, međutim, bitno jesu li sredstva ovršeniku, imatelju računa, i faktično doznačena ili isplaćena nakon što je on pozvao banku da s naslova kontokorentnog kredita doznači ili isplati sredstva. Namirenje ovrhovoditeljeve tražbine odnosno ostvarivanje zaplijenjenog kreditnog zahtjeva ovisi o ovršenikovu poslovnopravnom očitovanju kojim on poziva banku da po njegovu nalogu doznači ili isplati sredstva. Po spomenutom stajalištu mogu se plijeniti samo dispozicijski krediti, ne i puka

²² Lwowski, H.-J./Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM Festgabe 1994, str. 72; Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 190; Häuser, F., ZIP 1983, str. 899. Autori govore o nezapljenivosti zahtjeva za odobravanjem kredita u okviru žiro odnosa, no iz njihovih izlaganja proizlazi zaključak o nezapljenivosti svih zahtjeva s naslova kontokorentnih kredita.

²³ Tako Grunsky, JZ 1985, str. 490; Grunsky, ZJP 1995, str. 264; Jauernig, O., Zwangsvollstreckungs- und Konkursrecht, 18. izdanje, 1987, § 19 (IV), str. 82 i § 33 II 1, str. 143; Baumbach/Lauterbach/Albers/Hartmann, ZPO, 51. izdanje, 1993, § 704 RdN 89.

²⁴ Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1657; Stauder, Der bankgeschäftliche Krediteröffnungsvertrag, (doktorska radnja) Ženeva, 1968, str. 139; Hopt, K.J./Mülbert, P., op. cit. u bilj. 1, Vorbem. zu § 607 RdN 281; Thomas/Puzo, ZPO, 18. izdanje, 1993, § 829 RdN 49; Smid, u: Münchener Kommentar zum ZPO Band 3, 1992, § 851 RdN 9.

prekoračenja po računu odnosno nedopuštena prekoračenja.²⁵ I sa stajališta hrvatskog prava najprihvatljivije je treće stajalište, uz rezerve vezane za pljenidbu nedopuštenih prekoračenja po bankarskom računu.

Rasprava o pravnoj prirodi dispozicijskih kredita i pukom trpljenju prekoračenja po računu odnosno o nedopuštenim prekoračenjima preduvjet je rješenja spomenutih pitanja u domaćem pravu. Kontokorentni kredit samo je zajednički pravni nazivnik različitih oblika kontokorentnog kreditiranja. Treba stoga razabrati posebnosti pljenidbe pojedinih oblika kontokorentnog kreditiranja. Da bismo došli do te razine problema, nužno je odrediti pravnu prirodu dispozicijskih kredita, otvorenih kreditnih linija i nedopuštenih prekoračenja po tekućem računu. Ključno je potom zauzeti stajalište treba li s obzirom na pljenidbu kontokorentnih kreditnih zahtjeva uopće razlikovati dispozicijske kredite od pukog trpljenja prekoračenja po računu.

3.3. Kontokorentni krediti

U domaćem bankarstvu nisu dovoljno jasno razgraničeni oblici kontokorentnog kreditiranja. Domaće bankarstvo okvirno razlikuje dopuštena prekoračenja po bankarskom računu i nedopuštena prekoračenja po bankarskom računu. Kontokorentnim kreditima smatraju se samo dopuštena prekoračenja po računu, ne i ona nedopuštena.²⁶ Kontokorentnom kreditiranju pristupa se s provedbeno-

²⁵ Tako BGHZ 147, 193 = ZIP 2001, str. 825. U tom smjeru i član XVI senata BGH Ganter, H.G., op. cit. u bilj. 1, str. 143. Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1666 i 1667, smatra da u tom pogledu nema razlike između dispozicijskih kredita i nedopuštenih prekoračenja.

²⁶ Klauzula br. 6. Općih uvjeta poslovanja Zagrebačke banke d.d. za tekuće i žiro račune nosi naziv Kredit po računu. Klauzula glasi: "Nakon otvaranja tekućeg računa, Banka korisniku računa može odobriti i omogućiti korištenje kredita po računu (dopušteno prekoračenje). Svota uplaćena na račun i iznos dopuštenog prekoračenja su raspoloživa sredstva kojima klijent može raspolagati. Raspoloživa sredstva su plativa na zahtjev klijenta, jednako kao i svota novčanog depozita po viđenju položena kod banke. Klijent ne smije po tekućem računu stvarati dospjele obveze veće od ovako utvrđenih raspoloživih sredstava.

Na zahtjev korisnika žiro računa banka može odobriti kredit po žiro računu."

Klauzula br. 10. Općih uvjeta poslovanja Zagrebačke banke d.d. za tekuće i žiro račune nosi naziv Nedopušteno prekoračenje. Klauzula glasi: "Nedopuštenim prekoračenjem smatra se zaduženje računa preko iznosa kojim klijent može raspolagati u skladu s općim

tehničke strane. Poslovnopravna pitanja uglavnom su zanemarena. To ne treba smatrati nedostatkom jer pravo mahom kasni za praksom.²⁷ Temeljna je, dakle, zadaća što točnije opisati praksu kontokorentnog kreditiranja. Pored ugovora o otvaranju tekućih ili žiro računa, kontokorentne kredite dotiču i opći uvjeti poslovanja pojedinih domaćih banaka.²⁸

Uz opće uvjete poslovanja pojedinih banaka glavni poticaj poblížem utvrđivanju pojedinih vrsta kontokorentnih kredita daje Zakon o zaštiti potrošača koji je u tom pitanju slijedio standarde propisane Smjernicom EEZ o potrošačkim kreditima.²⁹ Prilikom kontokorentnog kreditiranja banke su obvezne obavještavati kreditoprimce potrošače prije ili u trenutku sklapanja ugovora o dopuštenom prekoračenju, o dopuštenoj gornjoj granici prekoračenja na tekućem računu, o godišnjoj kamatnoj stopi te o pretpostavkama pod kojima se ona može promijeniti, o troškovima koji se u vrijeme sklapanja ugovora naplaćuju te pretpostavkama pod kojima se oni mogu promijeniti, kao i o pretpostavkama i postupku raskida ugovora. Ako banka prešutno dopušta prekoračenje tekućeg računa, dužna je potrošača obavijestiti o godišnjoj kamatnoj stopi i o ostalim troškovima kojima će teretiti tekući račun potrošača zbog prekoračenja, kao i o promjeni visine kamatne stope ili troškova u slučaju da prekoračenje traje duže od tri mjeseca.

uvjetima poslovanja. Ako bi nedopušteno prekoračenje ipak nastalo, korisnik računa je obvezan odmah uplatiti svotu koja je svojom visinom dovoljna za pokriće nedopuštenog prekoračenja te platiti dužne pripadajuće kamate, po stopi određenoj Odlukom o kamatnim stopama banke, kao i nadoknaditi nastale troškove.

U slučaju nastanka nedopuštenog prekoračenja banka je ovlaštena poduzeti svaku radnju koja bi otklonila nedopušteno prekoračenje i štetu za banku te kojom bi se naplatila svota pripadajućih dužnih kamata i troškova, a osobito:

- onemogućiti klijentu daljnje poslovanje po računu;
- izjaviti prijebor s potraživanjem korisnika računa ili jamca;
- otkazati ugovor.”

Odgovarajuće klauzule općih uvjeta poslovanja primjenjuju mahom i ostale domaće banke.

²⁷ Za njemačko pravo v. primjerice, Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1157-1159.

²⁸ V. primjerice, spomenute klauzule br. 6. i br. 10. Općih uvjeta poslovanja Zagrebačke banke d.d. za tekuće i žiro račune iz 1999.

²⁹ V. čl. 6. Smjernice 87/102 EEZ od 22. 12. 1986. te njezine izmijene i dopune vezne uz Smjernicu 90/88 od 22. 3. 1990 i Smjernicu 98/7 EU od 16. 2. 1998. Naknadnim izmjenama i dopunama nije mijenjan spomenuti čl. 6. Smjernice 87/102 EEZ od 22.12. 1986.

Proizlazi da je prema Zakonu o zaštiti potrošača potrebno razlikovati zajam koji banke odobravaju u obliku dopuštenog prekoračenja na tekućem računu od prešutnog dopuštenja prekoračenja na tekućem računu.³⁰ Zaključak o posebnom pravnom tretmanu prešutnog dopuštenja prekoračenja po tekućem računu proizlazi iz činjenice da banka o potankostima takvog oblika kontokorentnog kreditiranja nije dužna obavijestiti potrošača ako se takvo kreditiranje nije ustalilo u razdoblju dužem od tri mjeseca. Činjenica je da opći uvjeti poslovanja pojedinih banaka i ZZP uređuju isto pitanje bez obzira na to što se opći uvjeti poslovanja koriste izrazom nedopušteno prekoračenje, a ZZP izrazom prešutno prekoračenje po računu. To je razlog više zašto treba raspraviti o pravnoj prirodi tog oblika kontokorentnog kreditiranja odnosno pitanje je li uopće riječ o kreditiranju.

Sukladno poredbenom pravu, preciznije je govoriti o otvorenim, dispozicijskim kreditnim linijama³¹ koje banka pruža svojim klijentima imateljima bankarskih računa te o pukim prekoračenjima po bankarskim računima koja su također česta u okvirima bankarskog kontokorenta.³² Ti oblici kontokorentnog kreditiranja u bankarstvu nisu ograničeni na odnose s potrošačima. Učestali su i u odnosima s trgovcima.

3.3.1. Dispozicijski kontokorentni krediti

Kod dispozicijskog kontokorentnog kredita imatelj računa ima pravo davati banci naloge za doznakom ili isplatom iako za to nema potrebno pokriće

³⁰ V. čl. 70. i čl. 71. Zakona o zaštiti potrošača.

³¹ O tehnikama kontokorentnog kreditiranja v. opširnije Stauder, op. cit. u bilj. 23; Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 1200; Hopt, K.J./Mülbert, P., op. cit. u bilj. 1, Vor § 607 RdN 238.

U bankarstvu se kreditnim linijama postavlja tek gornja granica, limit sredstava koje banka dopušta povlačiti imatelju računa. Banke glede računa građana limite postavljaju svojom jednostranom odlukom. Nema, međutim, zapreke da se limiti ne utvrde neposrednom pogodbom banke i imatelja računa. Kod poslovnih računa tako uglavnom i jest. Zasebno je, dakle, pitanje kada je i s kojim sadržajem sklopljen ugovor o kontokorentnom kreditu.

³² Opširan pregled njemačke sudske prakse i pravne književnosti o tom pitanju daje Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1657 i dalje; za austrijsko pravo vidi odluku OGH od 16.6.1993 - 3 Ob 75/93 objavljenu u Österreichisches Bank-Archiv (ÖBA) 1993, str. 829.

u obliku saldo tražbine. U okviru odobrene kreditne linije imatelj računa ovlašten je svakodobno pozvati banku da isplati odobrena sredstva. Za iznos isplate banka tereti konto imatelja računa. Odobrena sredstva imatelj računa povlači tempom koji sam odredi pod uvjetom da ne prekorači odobreni limit. Korištenje tog oblika kontokorentnog kredita ovisi, dakle, u potpunosti o dispoziciji imatelja računa. Poziv imatelja računa banci da isplati sredstava temelji se na ugovoru o odobravanju kontokorentnog kredita.³³ Banka i imatelj računa mogu sklopiti ugovor o odobravanju kontokorentnog kredita izričito ili konkludentno.

Ako banka i imatelj računa sklapaju ugovor izričito, u pravilu ga sklapaju prije nego što imatelj računa pozove banku da mu isplati sredstva s naslova dispozicijskog kredita. Takva je praksa raširenija u prometu banaka s poduzetnicima. U pravilu banka i imatelj računa dogovaraju kreditni limit te visinu kamata. Na temelju ugovorenog dispozicijskog kredita imatelj računa ima prema banci načelan zahtjev za odobravanjem kredita te buduću tražbinu za isplatu kredita.³⁴ Ne treba pridavati praktično značenje raspravi je li zahtjev za isplatu dispozicijskog kredita sadašnja ili buduća tražbina imatelja računa prema banci jer su u tom pogledu ispunjene sve pretpostavke vezane uz pljenidbu budućih tražbina.³⁵ Ugovor o odobravanju kontokorentnog kredita pravni je temelj tražbine za isplatu kredita, a banka je dužnik iz te tražbine. O pozivu imatelja računa banci ovisi kada će odnosno hoće li uopće nastati ta određiva i plijeniva buduća tražbina za isplatu sredstava te kolika će ona biti.³⁶ Jednako tako o tome ovisi i uspjeh pljenidbe jer se jedino sadašnje tražbine mogu prenijeti ovrhovoditelju radi namirenja ovršnih tražbina.

³³ Canaris, C.W., *Bankvertragsrecht*, 2. izdanje, 1981, Berlin/New York, RdN 1208; Hopt, K.J./Mülbert, P.O., *Kreditrecht*, 1989, Berlin, Vorbem. zu §§ 607, RdN 249.

³⁴ Tako u konačnici BGH ZIP 2001, str. 826. V. i Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 139 i 144. Suprotno tome Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 2001, str. 898, smatra da je tada promašeno govoriti o pljenidbi budući da imatelj računa prema banci nema nikakvu, pa tako ni buduću tražbinu, sve dok je ne pozove da isplati sredstva. Tako još Lwowski, H.-J./Weber, A., op. cit. u bilj. 1, ZIP 1980, str. 612, te s osloncem na njih i Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 1225.

³⁵ Tako u konačnici i Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1660, usprkos tome što zastupa stajalište da su zahtjevi imatelja računa prema banci s naslova ugovorenih dispozicijskih kredita sadašnje tražbine imatelja računa prema banci.

³⁶ Tako Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 1215, 1204. Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 139, neprecizno govori o općenitom zahtjevu za odobravanjem kredita.

Konkludentno sklapanje ugovora o odobravanju kontokorentnog kredita raširenije je u prometu s građanstvom. U toj varijanti dispozicijskog kontokorentnog kreditiranja banka najčešće putem izvotka o stanju tekućeg računa obavještava imatelje računa o tome da im odobrava određene kreditne linije. Izvadcima o stanju po računu koje banka šalje imateljima računa u redovitim mjesečnim razdobljima u pravilu sadržavaju napomene o dopuštenom kontokorentnom kreditiranju. Takva poslovnopravna očitovanja banke treba tumačiti kao jednostrana, ali obvezujuća kreditna obećanja.³⁷ Sukladno čl. 253. ZOO riječ je o obvezujućim ponudama banke da do u izvadcima naznačenog iznosa kontokorentno kreditira imatelja računa, a ne o pukom *invitatio ad offerendum*. Ako se ugovor o odobravanju kontokorentnog kredita sklapa konkludentno, banka i imatelj računa sklapaju ga u pravilu kad imatelj računa pozove banku da isplati sredstva. U varijanti konkludentnog sklapanja ugovora o dispozicijskom kreditu poziv imatelja računa banci da isplati kredit treba tumačiti kao prihvatanje ponude na sklapanje dispozicijskog kontokorentnog kredita. Dovoljno je da nalog za doznakom ili isplatom prisprije banci, nije dakle potrebno da banka provede nalog za doznakom odnosno da faktično isplati sredstva.³⁸ Pozivajući banku da isplati ponuđeni kontokorentni kredit, imatelj računa istodobno prihvaća ponudu banke za sklapanje dispozicijskog kontokorentnog kredita te stječe aktualnu tražbinu za isplatu kontokorentnog kredita. I na temelju nuđenja dispozicijskog kontokorentnog kreditiranja imatelj računa ima prema banci buduću tražbinu za isplatu kredita, s tim da imatelj računa, pozivajući banku da mu isplati kredit, aktualizira tu buduću pljenivu tražbinu, a ujedno i sklapa ugovor o dispozicijskom kontokorentnom kreditu koji postaje pravni temelj sadašnje tražbine za isplatu kredita.³⁹ Prema tome, pravni temelj buduće tražbine za isplatu kontokorentnog kredita nije jednostranoobvezujuća ponuda banke, nego konkludentno sklopljeni ugovor o dispozicijskom kontokorentnom kreditiranju. Utoliko nema razlike između nuđenja dispozicijskog kontokorentnog kreditiranja od izričito ugovorenog dispozicijskog kontokorentnog

³⁷ U bankarstvu se uvriježio i izraz kreditna oferta.

³⁸ Tako i Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1657.

³⁹ Tako u konačnici BGH ZIP 2001, str. 826. V. i Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 139 i 144. Suprotno tome, Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 2001, str. 898, smatra da je tada promašeno govoriti o pljenidbi budući da imatelj računa prema banci nema nikakvu, pa tako ni buduću tražbinu, sve dok je ne pozove da isplati sredstva. Tako još Lwowski, H.-J./Weber, A., op. cit. u bilj. 1, ZIP 1980, str. 612, te s osloncem na njih i Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 1225.

kreditiranja. U oba slučaja imatelj računa, ovršenik, ima prema banci buduću tražbinu za isplatu kontokorentnog kredita, i to s istog pravnog temelja.

Banka imateljima računa nudi odnosno s njima ugovara trajno, obnavljajuće kontokorentno kreditiranje. U bankarstvu se stoga govori o otvorenim kreditnim linijama kojih je korištenje prepušteno dispoziciji imatelja računa. Nakon što klijent potroši sredstva koja su mu odobrena kontokorentnim kreditom, banka mu u pravilu istu svotu ponovo stavlja na raspolaganje. Riječ je o tzv. revolvirajućim, obnavljajućim kontokorentnim kreditima. Nakon što imatelj računa iscrpi odobreni mu limit, on se automatski obnavlja tako da banka najčešće konkludentno preuzima obvezu trajnog kontokorentnog kreditiranja do određenog limita.⁴⁰

U obje varijante dispozicijskog kontokorentnog kreditiranja imatelj računa ima buduću tražbinu za isplatu kredita, s tim da njezin nastanak ovisi u krajnjoj liniji o slobodnom nahodjenju, dispoziciji imatelja računa. U svakom slučaju ovrhovoditelj ne može računati na unovčiv zahtjev prije nego što imatelj računa, ovršenik, svojim slobodnim nahodjenjem konkretizira tražbinu na isplatu odobrenog kreditnog iznosa. Pljenidba zahtjeva za isplatu kredita kao budućih tražbina ovršenika prema banci ne kosi se sa zaključkom da je pravo imatelja računa pozvati banku da mu isplati kredit nezapljenivo preobražajno pravo imatelja računa kojim on konkretizira svoj okvirni zahtjev za isplatu kredita.⁴¹

3.3.2. *Vladajuće stajalište o pravnoj prirodi nedopuštenih prekoračenja*

U nas se kreditiranje pukim povlačenjem sredstava naziva nedopuštenim prekoračenjem po računu.⁴² Do njega dolazi usprkos činjenici što se banka i imatelj računa ni izričito ni konkludentno nisu dogovorili ni o kakvoj kreditnoj liniji. Uvriježilo se stajalište⁴³ po kojem banka trpljenjem pukih prekoračenja po

⁴⁰ Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 1218, smatra da takvo kreditiranje mora biti izričito ugovoreno.

⁴¹ Suprotno tome Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 18/2001, str. 890; Stauder, op. cit. u bilj. 23, str. 130. Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1658, dijeli gore izneseno stajalište, ali s pozicije da je zahtjev imatelja računa prema banci sadašnja tražbina imatelja računa prema banci.

⁴² V. klauzulu br. 10. Općih uvjeta poslovanja Zagrebačke banke d.d.

⁴³ Za njemačko pravo v. Lwowski, H.-J./Weber, A., op. cit. u bilj. 1, ZIP 1980, str. 609.

bankarskim računima po pozivu imatelja računa isplaćuje sredstva od slučaja do slučaja, iako s imateljem računa nije prethodno ni izričito ni konkludentno ugovorila kontokorentno kreditiranje. Kod takvih se prekoračenja po računu banka, jednako kao i kod dispozicijskih kredita, nije ni pokrila prema imatelju računa. Banka može trpjeti takva prekoračenja po računu, ali - za razliku od dispozicijskih kredita - može odbiti naloge za doznakom ili isplatom koji bi doveli do nedopuštenog prekoračenja. Tumači se da imatelj računa prije nego što banka faktično isplati kredit nema zahtjev za isplatu kredita s naslova nedopuštenog prekoračenja po računu ni s naslova ugovora o dispozicijskom kreditu ni s naslova obvezujućeg nuđenja kontokorentnog kreditiranja.⁴⁴ Štoviše, mogućnost kontokorentnog kreditiranja pukim povlačenjem sredstava često nije ni poznata imatelju računa. Banka trpi takva prekoračenja po računu uglavnom na temelju interno utvrđenih kreditnih linija po kojima imateljima računa tolerira povlačenje određenih sredstava po kontu.⁴⁵ Svrha im je olakšati i pojednostavniti postupak odobravanja kontokorentnih kredita. Masovnost kontokorentnog poslovanja ne ostavlja bankama puno slobode.

Nedvojbeno je da i kod nedopuštenih prekoračenja banka imatelju isplaćuje sredstva s naslova ugovora.⁴⁶ Po vladajućem stajalištu taj bi se ugovor, koliko god to bizarno zvučalo, trebao zvati ugovor o nedopuštenom prekoračenju po računu.⁴⁷ Ugovor o kreditu sklapa se po vladajućem stajalištu kod pukog povlačenja sredstava po računu tek kad banka isplaćujući sredstva konkludentno prihvati ponudu imatelja računa za takvom vrstom kontokorentnog kreditiranja. Inicijativa za sklapanje ugovora je, dakle, za razliku od dispozicijskih kredita na strani imatelja računa, a ne na strani banke.⁴⁸ Za razliku od dispozicijskog kredita banka je svakodobno ovlaštena zahtijevati vraćanje sredstava koja je imatelj računa povukao s naslova nedopuštenog prekoračenja po računu.⁴⁹

⁴⁴ Tako BGH ZIP 1985, str. 342; Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 142; Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 2004, str. 1110.

⁴⁵ Lwowski, H.-J., u: Schimansky, H./Bunte, H.-J./Lwowski, H.-J., Bankrechts-Handbuch, Band II, 2. izdanje, München, 2001, § 76 RdN 12.

⁴⁶ V., primjerice, Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 141; Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 3/2005, str. 1110.

⁴⁷ Čini se da Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 141, podsvjesno sluti da je to posljedica njegovih teza budući da izbjegava dati naziv spomenutom ugovoru.

⁴⁸ Tako Lwowski, H.-J., op. cit. u bilj. 45, § 76 RdN 12; Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 141.

⁴⁹ Tako Bruchner, H., u: Schimansky, H./Bunte, H.-J./Lwowski, H.-J., Bankrechts-Handbuch, Band II, 2. izdanje, München, 2001, § 79 RdN 35; Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 141.

Razgraničenje između dispozicijskog kreditiranja i kreditiranja pukim povlačenjem sredstava imatelja računa problematično je ako banka duže vremena trpi povlačenja sredstava i pritom ne poziva imatelja računa da joj bez odgađanja vrati tako pružene kredite.⁵⁰ Treba prihvatiti stajalište iz poredbenog prava⁵¹ koje polazi od toga da se tada kreditiranje pukim povlačenjem sredstava nakon razdoblja od 60 dana preobražava u dispozicijsko kreditiranje. Banka je u svakom slučaju obvezna nakon isteka tog razdoblja tretirati neotplaćeni kredit kao dispozicijski. Ako banka nije suglasna s tim da će se kreditiranje uvijek iznova obnavljati do konkludentno utvrđenog limita, mora raskinuti svoj kreditni odnos s imateljem računa.

3.3.3. *Kritika vladajućeg stajališta o razgraničenju dispozicijskih kredita i nedopuštenih prekoračenja*

U domaćem pravu nije sporno da banka krši blokadu bankarskih računa plaćajući ovršeniku, imatelju računa, nakon primitka rješenja o ovrsi s bilo kojeg naslova, pa tako i s naslova kontokorentnih kredita. Zbog toga će sve što plati ovršeniku morati još jednom platiti ovrhovoditelju. Pitanje je može li ovrhovoditelj olakšati, pojednostavniti postupak naplate svojih ovršnih tražbina ako ovršnim prijedlogom obuhvati ovršenikove tražbine prema banci s naslova nedopuštenog prekoračenja po bankarskom računu. Ključno je, dakle, odgovoriti ima li ovršenik, imatelj računa, prema banci zapljenivu tražbinu s naslova nedopuštenog prekoračenja po bankarskom računu te može li se i nju, kao i tražbine s naslova dispozicijskih kredita, plijeniti po pravilima o pljenidbi budućih tražbina. Problem nastaje utoliko što vladajuće stajalište o razgraničenju dispozicijskih kredita i nedopuštenih prekoračenja dovodi u pitanje tezu o pljenidbi zahtjeva za isplatu dispozicijskih kredita kao ovršenikovih budućih tražbina prema banci. Kad bi se, naime, kreditnim zahtjevima s naslova nedopuštenog prekoračenja opovrgnuo status budućih tražbina, poljuljala bi se i teza o pljenidbi kreditnih zahtjeva s naslova dispozicijskih kredita kao budućih tražbina. K tome pljenidba dispozicijskih kredita i u praksi bi se otežala ako bi mogućnost pljenidbe ovršenikovih kontokorentnih kreditnih zahtjeva

⁵⁰ Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 18/2001, str. 890; Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 141.

⁵¹ Za njemačko pravo v. Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 18/2001, str. 890.

ovisila tek o tome je li ovršenik, imatelj računa, prije pljenidbe bio obaviješten putem izvotka o stanju po računu o kreditnoj liniji koju mu banka odobrava (zapljenivi dispozicijski krediti) ili je takva obavijest izostala (nezapljenivi krediti s naslova faktičnog povlačenja sredstava).⁵² Samo se po sebi razumije da bi banke u slučaju tog zaključivanja naginjale kreditiranju nedopuštenim prekoračenjem po računu.

Pogrešno je razgraničavati dispozicijsko kreditiranje prema kreditiranju faktičnim povlačenjem sredstava po tome što potonje kreditne tražbine nisu ni u kojem slučaju zapljenive budući da imatelj računa prije faktičnog povlačenja sredstava nema nikakav zahtjev za isplatu kredita.⁵³

Nema podloge zaključak po kojem nema pljenidbe pukih prekoračenja po računu zbog toga što ovršenik, imatelj računa, nema nikakav zahtjev, tražbinu koja se može plijeniti. Do sklapanja ugovora o kreditiranju pukim povlačenjem sredstava po računu ne dolazi samo na temelju ovršenikova poziva banci da mu stavi ponudu nego i na temelju opsijskog prava banke da ovršenika, imatelja računa, kreditira pukim povlačenjem sredstava po računu ako ovršenik, imatelj računa, to od banke zatraži. Opcijsko pravo banke da tako kreditira ovršenika, imatelja računa, izvodi se iz u bankarstvu ustaljene prakse, izvadaka o stanju po tekućem računu, ali i na temelju pogodbi žiro ugovora odnosno općih uvjeta poslovanja. Usprkos tome što banka nije dužna iskoristiti svoje opsijsko pravo, nema zapreka za pljenidbu zahtjeva za isplatu kredita kao buduće tražbine budući da su za to u pravilu ispunjene sve pretpostavke. Pravni temelj pljenidbe pukih prekoračenja po računu kao budućih tražbina također je ugovor o kontokorentnom kreditu.⁵⁴ Banka potpuno samovoljno odlučuje o tome hoće li dopustiti takva povlačenja sredstava odnosno ona kao ovršenikov dužnik samovoljno odlučuje o tome hoće li nastati ovršenikova uvjetovana buduća tražbina s naslova isplata tzv. nedopuštenim prekoračenjima po bankarskom računu.

Činjenica je da i kod pukog povlačenja sredstava po računu banka i imatelj računa sklapaju ugovor o kreditu u trenutku kad banka faktično isplati ima-

⁵² Tako, međutim, Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 893.

⁵³ Riječ je vladajućem stajalištu njemačke sudske prakse i pravne književnosti. V., primjerice, BGH ZIP 1985, str. 339; BGH WM 2004, str. 669. Suprotno tome Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, WM 2004, str. 1110-1111.

⁵⁴ Tako naposljetku i Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1667, s tim da pravni temelj buduće tražbine zbnjujuće naziva ugovorom o trpljenju prekoračenja po računu.

telja računa.⁵⁵ Ugovor o zajmu odnosno kreditu je konsenzualan, a ne realan ugovor, što jasno proizlazi iz čl. 499. st. 1. ZOO. Suvišno je pozivati se na to kako zahtjev za isplatu s naslova kreditiranja faktičnim povlačenjem sredstava nastaje najmanje jednu juridičku sekundu nakon što banka ovršeniku kao imatelju računa odobri povlačenje sredstava.⁵⁶ Zahtjev za isplatu kredita ne mora se oslanjati ni na kakav juridički konstrukt kao što je juridička sekunda.⁵⁷ Ispunjene su sve pretpostavke vezane uz pljenidbu budućih tražbina. Tražbina za isplatu nedopuštenih prekoračenja po bankarskim računima određena je po svom pravnom temelju i po ovršenikovu dužniku.⁵⁸ Neodrživa je stoga tvrdnja po kojoj zahtjev za isplatu s naslova kreditiranja faktičnim povlačenjem sredstava nije zapljeniv budući da takav zapljenivi zahtjev praktički ne može ni postojati jer se trenutak povlačenja sredstava i trenutak njihove isplate u potpunost preklapaju.⁵⁹ Nije uvjerljiva konstrukcija po kojoj banka samo faktično trpi prekoračenja po računu pa zbog toga imatelj računa nema nikakvu tražbinu prema banci podobnu za pljenidbu. Nema razloga različito pristupati problemu pljenidbe dispozicijskih kredita odnosno problemu pljenidbe tražbina s naslova kreditiranja faktičnim povlačenjem sredstava. Suprotan zaključak vodi u pravnu nesigurnost. Zahtjevi za isplatu kredita po oba su naslova načelno zapljenivi kao buduće tražbine ovršenika, imatelja računa prema banci.

Podvodimo li životne situacije pod pravne kategorije, moramo voditi računa o tome kako je zadaća prava biti što bliže stvarnosti, a ne stvarati nekakve paralelne juridičke realnosti. Brzo ćemo se sukobiti sa stvarnošću prihvatimo

⁵⁵ Tako, uostalom, i BGHZ 93, 315, 325 = WM 1985, str. 344, 346.

⁵⁶ Riječ je o ključnom argumentu onih koji kritiziraju razgraničenje između dispozicijskih kredita i pukih prekoračenja po računima, neovisno o tome grade li na njemu stajalište o općoj nezapljenjivosti ili o općoj zapljenjivosti zahtjeva za isplatom kredita. V. uz opsežno navođenje njemačke sudske prakse i pravne književnosti Lwowski, H.-J./Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 69-70.

⁵⁷ Najžešći je u tom pogledu Honsell, H., op. cit. u bilj. 1, str. 1144, za kojeg je učenje o juridičkoj sekundi fosilni rekvizit pohranjen u škrinju punu moljaca zajedno s ostalim jalovim pojmovima i konstrukcijama pravne teorije. Slijedi ga i Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 151. U tom smjeru i Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 190.

⁵⁸ Za austrijsko pravo v. Hinteregger, M., u: Schwimann, M. (ured.), *Praxiskommentar zum ABGB, 2., izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Band 2, §§ 285-530 ABGB*, Wien, 1998, § 448, RdN 18 i 19. Za odgovarajuće pretpostavke predmeta ugovora o cesiji v. Markovinić, H., op. cit. u bilj. 4, str. 79 i 120-121.

⁵⁹ Tako, međutim, Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 190; Ganter, H.G., op. cit. u bilj. 1, str. 151; svojedobno i Lwowski, H.-J./Weber, op. cit. u bilj. 1, str. 609.

li tvrdnju da kod nekih kontokorentnih kredita imamo kreditne zahtjeve, dok ih kod drugih nemamo. U bankarstvu je uvriježeno putem izvadaka o stanju računa obavještavati imatelje računa i o kamatama koje banka naplaćuje za nedopuštena prekoračenja po računu. Izraz nedopušteno prekoračenje po računu odnosi se po prirodi stvari na faktično kreditiranje povlačenjem sredstava pa je izraz nedopušteno prekoračenje utoliko promašen što navodi na zaključak da tu nije posrijedi nikakvo kreditiranje.

Najkasnije kad banka uvaži zahtjev imatelja računa s tog naslova i isplati mu sredstva, između imatelja računa i banke sklapa se ugovor o zajmu, s tim da banka ujedno i ispunjava svoju obvezu da imatelju računa stavi na raspolaganje ugovoreni iznos novca.⁶⁰ Zараđivanje na tzv. nedopuštenim prekoračenjima nije dvojbeno i sastavni je dio poslovne politike u bankarstvu. Stvar se okreće naopako tumačimo li praksu isključivo s pozicije bančine dobre volje. Ako banka sračunano zarađuje na tome što imateljima računa odobrava sredstva, riječ je o odobravanju kontokorentnih kredita neovisno o tome zovu li se oni nedopuštena prekoračenja ili poklon-paketi. Razlika između dispozicijskog kredita i kreditiranja faktičnim povlačenjem sredstava svodi se u konačnici na to da imatelj računa u pravilu s većom sigurnošću može računati na prvi oblik kontokorentnog kreditiranja nego što je to slučaj s drugim oblikom kontokorentnog kreditiranja. Stvar se svodi na to da ovršenik ima prema svojoj banci više ili manje izvjesne buduće tražbine s naslova kontokorentnog kreditiranja.⁶¹

Svaki imatelj računa može se raspitati kod svog bankara o pojedinostima takvog kreditiranja poput limita do kojeg banka tolerira povlačenje sredstava s tog naslova ili o rokovima u kojima je dužan otplatiti tako odobrene kredite. Pri tome se imatelj računa i banka mogu dogovoriti da banka odobrava imatelju računa takve kredite isključivo u svrhu otkupa čekova koje je imatelj računa izdao prije nego što je banka primila rješenje o ovrsi.⁶² Poslovnopravna

⁶⁰ Za potrošačke zajmove v. čl. 56. st. 1. ZZP. Općenito za zajam v. čl. 499. st. 1. ZOO.

⁶¹ Uz ponešto drukčiju argumentaciju tako i Schmies, H., op. cit. u bilj. 1, str. 133; Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 1110. Schuschke, W., op. cit. u bilj. 1, str. 1086, smatra, suprotno tome, da je riječ tek o šansi bez ikakve pravnoobvezujuće snage te utoliko drži kako nema identiteta između zahtjeva s naslova dispozicijskih kredita i zahtjeva s naslova pukih prekoračenja po računu. Takva buduća tražbina po Schuschkeu pada u vodu jer nema pravni temelj. Činjenica je, međutim, da banke takva povlačenja sredstava "trpe" nudeći ih kao jednu od svojih najmasovnijih usluga barem na razini u bankarstvu ustaljene prakse, a to je već samo po sebi dovoljan pravni temelj budućih tražbina.

⁶² Primjer v. OLG Hamm NJW-RR 2002, 1477, 1478.

očitovanja ovršenikovih osobnih bankara koja su dana u tom smjeru obvezuju banku i ne mogu se tumačiti kao puko informiranje ovršenika, imatelja računa, o načelnoj poslovnoj politici banke.⁶³ Tada su posrijedi dispozicijski krediti pa će se primijeniti i pravila koja vrijede za pljenidbu dispozicijskih kredita. Ako, dakle, trenutak sklapanja ugovora o kreditu prethodi trenutku isplate kreditne tražbine, riječ je o dispozicijskom kreditu, a ne o kreditiranju faktičnim povlačenjem sredstava.⁶⁴

Zapljeniv zahtjev za isplatu kredita ne može se, dakle, odbaciti zbog toga što prije faktičnog kreditiranja imatelj računa nema zahtjev za kreditiranjem faktičnim povlačenjem sredstava.

3.4. Pljenidba zahtjeva za isplatu kredita prije nego što imatelj računa, ovršenik, pozove banku da mu plati

Zahtjev za isplatu kredita imovinsko je pravo imatelja računa te je gledajući s tog stajališta načelno riječ o predmetu ovrhe.⁶⁵ Ovršenikove kreditne zahtjeve moguće je plijeniti ponajprije ako to ovrhovoditelj zatraži u okviru svog prijedloga za ovrhu.⁶⁶ OZ nadomješta ovrhovoditeljevu nepreciznost samo glede pljenidbe sadašnjeg i budućeg salda kao predmeta ovrhe.⁶⁷ Zahtjevi za isplatu kontokorentnih kredita ne mogu se plijeniti ako rješenjem o ovrsi nije određena ovrha na ovršenikovim kreditnim zahtjevima prema banci. Ako banka po tom naslovu ne plati ovršeniku, ni ovrhovoditelj ne može očekivati da će banka, mimo ovršnog prijedloga, platiti njemu.

Pljenidba kontokorentnih kreditnih zahtjeva u načelu nije ovisna o varijanti kontokorentnog kreditiranja. Predmet ovrhe uvijek je buduća tražbina ovršenika,

⁶³ Suprotno stajalište zastupljeno je u OLG Hamm NJW-RR 2002, 1477, 1478. Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1667, previđa kako je tu posrijedi dispozicijsko kontokorentno kreditiranje, a ne kreditiranje pukim prekoračenjima po računu.

⁶⁴ Takav oblik konkludentnog sklapanja dispozicijskog kredita predviđa Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 1110-1111.

⁶⁵ O predmetu ovrhe v. čl. 4. OZ.

⁶⁶ V. čl. 35. OZ.

⁶⁷ Čl. 180. st. 5. OZ propisuje da ovrhovoditelj do iznosa ovršne tražbine stječe založno pravo na ovršenikovoju tražbini da mu banka isplaćuje sredstva s njegova računa. Time se, međutim, ne osporavaju učinci blokade bankarskog računa glede kontokorentnih kredita. O tome pobliže pod V.

imatelja računa za isplatu kredita, neovisno o tome ugovore li banka i imatelj računa kreditiranje po računu na temelju dispozicije imatelja računa odnosno nudi li banka jednostrano imatelju računa kontokorentne kredite, neovisno o tome nudi li banka dispozicijsko kreditiranje ili kreditiranje trpljenjem preko-račenja po računu. U obje varijante unaprijed su određeni ili barem određivi svi uvjeti kontokorentnog kreditiranja. Nastanak zahtjeva za isplatu kredita u svakom slučaju ovisi o tome hoće li imatelj računa iskoristiti svoje drugo pravo odnosno hoće li pozvati banku da mu isplati odobrena sredstva.⁶⁸

Sama mogućnost pljenidbe zahtjeva za isplatu kredita nije ni u kojem slučaju ovisna o dogmatskoj konstrukciji ovršenikova prava pozvati banku da mu isplati odobreni kontokorentni kredit.⁶⁹ Pravna priroda ovršenikova prava pozvati banku da plati kreditna sredstva ovisi o varijanti kontokorentnog kreditiranja. Pravo imatelja računa, ovršenika, pozvati banku da isplati kontokorentni kredit u svakom je slučaju preobražajno pravo ovršenika, imatelja računa, a uz to može biti ili prihvat obvezujuće ponude banke odnosno poziv banci da iskoristi svoje opcijsko pravo.

Kontokorentni krediti razlikuju se od zajma uređenog u ZOO po tome što je imatelj računa kao kreditoprimac ovlašten, a ne obvezan, svakodobno povlačiti sredstva u dogovorenim okvirima.⁷⁰ Banka ne može zahtijevati od imatelja računa da povuče odobrena sredstva.⁷¹ Jednako tako banka nije dužna isplatiti imatelju računa odobrena sredstva prije nego što je imatelj računa pozove da to učini. Ovlaštenje imatelja računa podudara se s obvezom banke da imatelju računa isplati sredstva čim je on na to pozove ako su inače ispunjene za to ugovorene pretpostavke. Po tome se zahtjev za isplatu kredita razlikuje od prava

⁶⁸ V. BGH ZIP 2001, 825, 826. Tako i Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 143.

⁶⁹ Tako prije svih Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1660. U zastupanju suprotnog, u nje-mačkoj pravnoj književnosti raširenijeg stajališta, o nezapljenivosti zahtjeva za isplatu kredita prednjači Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 891. Sudska praksa nižih sudbenih instancija uvažila je svojedobno potonje stajalište uz argumentaciju da je "pljenidba kreditnih linija promašena ako se u obzir ne uzme buduće pravo imatelja računa pozvati banku da mu isplati odobreni kontokorentni kredit..., budući da bez spomenutog budućeg poziva od strane imatelja računa ne može biti nikakve pljenidbe ni sadašnje ni buduće tražbine." Tako OLG Schleswig WM 1992, 751.

⁷⁰ Tako Lwowski, H.-J./Weber, op. cit. u bilj. 1, ZIP, 1980, str. 609.

⁷¹ U tom pogledu Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 33, RdN 1230, 1231, smatra da je sklapanje kreditnog posla okončano tek kada imatelj računa pozove banku da mu isplati odobrena sredstva.

očekivanja.⁷² Ovršenik kao imatelj prava očekivanja u pravilu preuzima obvezu glede protučinidbe,⁷³ što nije slučaj i kod kontokorentnih kredita budući da ovršenik nije dužan vratiti kredit prije nego što pozove banku da mu isplati načelno odobrene kredite. Sukladno slobodi ugovaranja mogući su i suprotni učinci ako se ugovaratelji o tome drukčije pogode ili ako to proizlazi na temelju okolnosti pojedinog slučaja.⁷⁴

Pravnu prirodu ugovorenog dispozicijskog kontokorentnog kredita najtočnije objašnjava učenje o temeljnom odnosno okvirnom ugovoru.⁷⁵ Ne može se zanemariti kako su pojedina povlačenja sredstava čvrsto vezana uz temeljni, okvirni poslovnopravni odnos otvaranju kontokorentnog kredita. Na njih se ne može gledati kao na puki realni čin lišen ikakvog poslovnopravnog sadržaja. Zadaća je okvirnog ugovora o kontokorentnom kreditu utvrditi pretpostavke za pojedina povlačenja sredstava koja će tek uslijediti. Pojedina povlačenja sredstava po svojoj su pravnoj prirodi preobražajna prava imatelja računa.⁷⁶ Svakodobnim povlačenjima sredstava ispunjava se temeljni, okvirni ugovor o kontokorentnom kreditiranju. Ugovor o kontokorentnom kreditu daje imatelju računa okvirni zahtjev za odobravanjem kredita i buduću tražbinu za

⁷² Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1659-1660.

⁷³ Utoliko OLG Schlesewig WM 1992, 751, ima pravo. Sličnost između prava očekivanja i zahtjeva za isplatu kontokorentnih kredita zadržava se na tome što je u oba slučaja riječ o uvjetovanim imovinskim pravima kojih pljenidba i unovčenje ovise o ovršenikovoj radnji.

⁷⁴ Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 33, RdN 1231.

⁷⁵ U tom smjeru glede zamršene pravne prirode ugovora o odobravanju kredita općenito Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 1202, i Schmidt, K., Darlehn, Darlehnversprechen und Darlehnskrediteröffnung im Konkurs, JZ, 1976, str. 762. O tom pitanju kategorični su Hopt, J.K./Mülbert, P.O., op. cit. u bilj. 1, Vorbem zu §§ 607 RdN 241.

⁷⁶ Tako prije svih Stauder, op. cit. u bilj. 23, str. 81; Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 407 i 1205. Teoriju o "ausfüllenden Gestaltungsrecht" razvio je u njemačkoj pravnoj književnosti Koller. Poblize o tome v. Häuser, F., Überweisungsverkehr, u: Schmidt, K., (ured.), Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch, Band 5, München, 2001, Zahlungsverkehr B 217. U domaćoj pravnoj književnosti Vedriš, M./Klarić, P., Građansko pravo, 5. izdanje, Zagreb, 2001, str. 68-69, preobražajno pravo određuju kao ovlaštenje pravnog subjekta da jednostranom izjavom volje zasnuje, promijeni ili okonča građanskopravni odnos s drugim subjektom bez njegova pristanka. Autori se pri tome pozivaju na definiciju preobražajnog prava koju daje Larenz, K., Allgemeiner Teil des deutschen Bürgerlichen Rechts, 6. izdanje, München, 1983, str. 209. Stajalište se može prihvatiti samo ako ga se dopuni tvrdnjom da se drugi subjekt unaprijed suglasio s ostvarivanjem preobražajnog prava svoga ugovornog partnera temeljnim, okvirnim ugovorom odnosno drugim odgovarajućim prethodnim očitovanjem volje. I takva suglasnost nije bezuvjetna.

isplatu kredita ovisnu o tome hoće li imatelj računa pozvati banku da isplati odobreni kredit. Pozivajući banku da isplati odobreni kredit, imatelj računa preobražava svoj načelni zahtjev konkretiziranjem tražbine za isplatu ugovorenih kreditnih sredstava. Pored toga spomenutim ovršenikovim pozivom može doći i do sklapanja ugovora o kontokorentnom kreditu. Ovrhovoditelj mora čekati ovršenikov poziv banci kako bi se naplatio iz zaloga buduće tražbine. Ovrhovoditeljevo namirenje ovisi o tome hoće li imatelj računa pozvati banku da mu isplati odobreni kredit.⁷⁷

Tvrđnja kako se ne može plijeniti ovršenikovo pravo da pozove banku isplatiti kredit ne isključuje tvrdnju po kojoj ovrhovoditelj može plijeniti ovršenikov zahtjev za isplatu kredita kao buduću tražbinu. Ovrhovoditelj ne može plijeniti ovršenikovo preobražajno pravo kako bi se domogao položaja da umjesto ovršenika zahtjeva isplatu okvirno odobrenih kontokorentnih kredita. Predmet ovrhe je zahtjev za isplatu kredita, a ne preobražajno pravo imatelja računa da povuče sredstva koja su mu okvirno odobrena. To preobražajno pravo ne može se plijeniti ni kao neko posebno pravo koje bi se plijenilo pored zahtjeva imatelja računa za isplatu kredita (tzv. dvostruka ovrha) niti u okviru pomoćne plijenidbe kako bi se ovrhovoditelj domogao ovršenikova zahtjeva za isplatu kredita.⁷⁸ Zahtjev imatelja računa za povlačenjem okvirno ugovorenih kontokorentnih kredita ne može se kao nesamostalno preobražajno pravo povezano s tražbinom cedirati odvojeno od tražbine na koju se odnosi⁷⁹, pa tako ni plijeniti. Ovrhovoditelj ne može ni u kojem slučaju samostalno plijeniti ovršenikov zahtjev za povlačenjem odobrenih sredstava jer bi time zadro u tražbinu koja je strogo vezana uz osobu imatelja računa, ovršenika.⁸⁰ U suprotnome bi se ovršenika, imatelja računa, moglo prisiliti da se koristi svojim preobražajnim pravom, pa i da sklopi ugovor o kreditu, što je suprotno obveznopravnom načelu slobode ugovaranja.⁸¹ Spomenuti razlozi ne sprječavaju ovrhovoditelja namiriti se iz

⁷⁷ Njemačka pravna književnost suglasna je o potonjoj pretpostavci neovisno o tome koje stajalište zastupaju pojedini autori. V. Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 1112; Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1661; Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 140.

⁷⁸ V. Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1659.

⁷⁹ O cesiji nesamostalnih preobražajnih prava vezanih uz tražbinu opširnije Markovinović, H., Ugovor o cesiji, disertacija (neobjavljeno), Zagreb, 2005, str. 166-167.

⁸⁰ Spomenutu argumentaciju zastupaju, primjerice, Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 1112; Horn, N., op. cit. u bilj. 1, § 357 RdN 20.

⁸¹ Tako za austrijsko pravo Koziol, H., Die Übertragung der Rechte aus Kreditverträgen, Ostheim-FS, 1990, str. 147; Koziol, H./Welser, R., Grundriss des bürgerlichen Rechts, Band I Allgemeiner Teil, Sachenrecht, Familienrecht, 12. izdanje, 2002, Wien, str. 347.

ovršenikove saldo tražbine prema banci.⁸² U suprotnome bi se ugrozio institut bezgotovinskog novca. Banka je, dakle, dužna na temelju rješenja o ovrsi isplatiti ovrhovoditelju zaplijenjenu saldo tražbinu neovisno o pravnom tretmanu ovršenikova prava pozvati banku da isplati svakodobnu saldo tražbinu.

Na stvari ništa ne mijenja ni odredba ZOO⁸³ po kojoj je banka dužna izvršavati naloge za doznakom ili isplatom imatelja računa i ako na računu nema pokrića. Obveza banke ravna se prema opsegu koji je predviđen ugovorom o otvaranju tekućeg računa ili posebnim sporazumom. Po uobičajenim ugovorima o otvaranju bankarskih računa banka ne da nije dužna, nego ona štoviše nema nikakvo pravo izvršiti nalog za doznakom ili isplatiti sredstva ako je imatelj računa bez pokrića ne pozove da to učini.

Na temelju tvrdnje o zapljenjivosti zahtjeva za isplatu odobrenog kontokorentnog kredita kao buduće tražbine ovršne prijedloge treba ubuduće usmjerivati prema pljenidbi kreditnih zahtjeva nakon što imatelj računa, ovršenik, pozove banku da plati.⁸⁴

3.5. Pljenidba kreditnih zahtjeva nakon što imatelj računa, ovršenik, pozove banku da plati odobreni kredit

Nije posrijedi problem pljenidbe kreditnih zahtjeva uvaži li banka poziv za isplatu kredita i valutira li imatelju računa, ovršeniku, kredit. Dopustivost ovrhe ravna se tada po općim pravilima ovršnog prava. Pripisu li se kreditna sredstva ovršenikovu žiro računu, pljenidba će se provoditi na svakodobnoj ovršenikovoj saldo tražbini. Problematicno ostaje, dakle, razdoblje nakon što imatelj računa, ovršenik, pozove banku da mu plati, a prije nego što banka to zaista i učini te slučajevi kad banka nastavi kontokorentno kreditirati ovršenika, imatelja računa, usprkos blokadi bankarskog računa i rješenja o ovrsi koje obuhvaća pljenidbu kreditnih zahtjeva nakon što imatelj računa, ovršenik, pozove banku da plati. Nije teško zamisliti slučajeve u kojima banka uskraćuje isplatiti kredit po pozivu imatelja računa, ovršenika, iako je to dužna učiniti

⁸² Spomenuti problem detaljno je raspravljen u *common law* sustavima. V. Hapgood, M. (ured.), op. cit. u bilj. 1, str. 320; Cresswell, P./Blair, W.J.L./Hill, G.J.S./Wood, P.R./Phillips, P.M./Hooley, R.J.A., op. cit. u bilj. 1, C (667).

⁸³ Čl. 1009. ZOO.

⁸⁴ Za njemačko pravo usporedi s Wagner, W., op. cit. u bilj. 1, str. 1660.

na temelju važećeg ugovora o dispozicijskim kreditima ili na temelju otvorenih kreditnih linija. S druge strane, moguće je da banka nakon primitka rješenja o ovrsi nastavi kontokorentno kreditirati ovršenika, imatelja računa, zbog toga što tehnički nije kadra provesti odluku suda o blokadi ovršenikovih bankarskih računa. Ovrhovoditeljev pravni položaj ovisi tada o tome mogu li se plijeniti kreditni zahtjevi nakon što imatelj računa, ovršenik, pozove banku da plati odobreni kredit. Treba zauzeti potvrdno stajalište i razložno iznijeti argumente koji opovrgavaju suprotna stajališta.

Nakon što imatelj računa, ovršenik, pozove banku da mu plati, banka je obvezna isplatiti kredit, a imatelj računa obavezan je vratiti kredit. Pozivajući banku da isplati okvirno ugovoreni ili ponuđeni dispozicijski kredit, ovršenik, imatelj računa, stječe tražbinu za isplatu kredita, koja je do tada bila njegova buduća tražbina, i to glede iznosa i trenutka nastanka tražbine. Ujedno, time se zasniva i obveza imatelja računa da kao kreditoprimac vrati banci ugovoreni kredit. Kod otvorenih kreditnih linija riječ je o obvezujućim ponudama banke za istodobno sklapanje dispozicijskih kredita te za isplatu ponuđenih kredita tako da imatelj računa pozivajući banku da isplati ponuđeni kredit sklapa s njom ugovor o dispozicijskom kreditu. I kod te varijante kontokorentnog kreditiranja ovršenik, imatelj računa, konkretizira okvirnu obvezu banke odobriti kredit, ali i svoju obvezu da banci vrati ugovoreni kredit.

Na temelju okolnosti da poziv ovršenika banci da isplati kredit proizvodi višestruke pravne učinke, neki autori⁸⁵ smatraju da zahtjev za valutiranje dispozicijskih kredita nije samostalna imovinska vrijednost, pa se shodno tome ne može ni plijeniti. Oni brane stajalište da ovršenik posežući za kreditom ne uvećava svoju imovinu budući da istodobno preuzima i obvezu da vrati kredit. Po tom shvaćanju kontokorentno kreditiranje nudi imatelju računa, ovršeniku, samo određenu likvidnost koja se ogleda kao zahtjev za privremenim korištenjem kapitala budući da ga je imatelj računa, ovršenik, dužan vratiti.

Uvjerljivost iznesenog prigovora nije velika.⁸⁶ Pljenidba se ne provodi na imovini kao cjelini, nego na pojedinim stvarima i pravima koji spadaju u imovinu. Ovršenik, imatelj računa, posežući za kreditom uvećava svoju imovinu

⁸⁵ Honsell, H., op. cit. u bilj. 1, str. 1143; Horn, N., u: Heymann Kommentar zum HGB, 2. izdanje, 1995, Berlin, § 357, RdN 20. Čini se da je u aktualnom 3. izdanju Horn promijenio svoje stajalište.

⁸⁶ U tom smjeru i Lwowski, H.-J., Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, § 33, RdN 43; Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 147.

neovisno o tome što ujedno i tereti svoju imovinu odnosno uvećava svoje obveze. Imovina nije saldo tobožnjih aktivnih i pasivnih stavki jer je uvijek čine samo prava.⁸⁷ Nije jasno zašto bi obveza vraćanja kredita uskratila pljenidbu kreditnih zahtjeva? Po tome bi ovršenik kod svih dvostranoobvezujućih ugovora mogao s uspjehom otkloniti pljenidbu svojih zahtjeva jer je on tobože preuzeo i protučinidbu. Tako bi se ovršenik kojeg se zahtjev izvodi iz jednostranoobvezujućeg pravnog posla doveo o neravnopravan položaj. Dosljednim zauzimanjem tog stajališta suočili bismo se s još očitijim apsurdima. Nikome, naime, još nije palo na pamet da sudskim izvršiteljima uskrati pljenidbu gotovine uz ispriku da je riječ o pozajmljenim sredstvima.

Za pljenidbu imovinskih prava, posebice novčanih tražbina, nije nužno da su već nastala kad ovršenikov dužnik primi rješenje o ovrsi.⁸⁸ Pljenidba ovršenikovih zahtjeva za isplatu kontokorentnih kredita ne ovisi o tome ima li ovršenik spomenute tražbine kad banka primi rješenje o ovrsi. Ima li ovršenik novčane tražbine ili će ih tek imati bitno je glede pitanja plijene li se one kao sadašnje⁸⁹ ili kao buduće tražbine, ali ne i glede pitanja mogu li se one uopće plijeniti.⁹⁰ Zbog toga što buduće tražbine ne pripadaju sadašnjoj ovršenikovoju imovini, ovrhovoditelj njima ne može namiriti svoje ovršne tražbine prije nego što one i faktično nastanu. Izloženo stajalište nije ni u kakvoj opreci s načelnim stajalištem po kojem je moguća pljenidba budućih tražbina.⁹¹ Ovršenikovo pravo pozvati banku da isplati kredit ne sprječava pljenidbu ovršenikova zahtjeva za isplatu kredita kao buduće tražbine.⁹² U suprotnom bi pljenidba budućih tražbina bila moguća tek nakon što tražbina zaista i nastane, a to je proturječno stajalištu o načelnoj pljenivosti budućih tražbina.⁹³ Za osnivanje založnog prava

⁸⁷ Tako i Barbić, J., *Pravo društava*, knjiga prva: Opći dio, Zagreb, 1999, str. 186.

⁸⁸ Tako Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 148; Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1660.

⁸⁹ Sadašnja imovinska prava obuhvaćaju i oročene odnosno na drugi način uvjetovane novčane tražbine.

⁹⁰ Tako Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1660.

⁹¹ Tako i Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 148.

⁹² OLG Schleswig WM 1992, 751, zastupa suprotno stajalište po kojem pljenidba zahtjeva za isplatu kontokorentnih kredita nije dopuštena već zato što ne uvažava ovršenikovo pravo pozvati banku da isplati kontokorentni kredit.

⁹³ Tako Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1661. Lwowski, H.-J./Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, § 33 RdN 50, zastupaju suprotno stajalište po kojem bez poziva ovršenika, imatelja računa, za isplatu uopće ne može ni nastati nikakav zapljeniv predmet ovrhe. Po stajalištu Lwowskog i Bittera ovrhovoditeljeva nastojanja imaju izgleda na uspjeh samo ako banka kao ovršenikov dužnik rješenje o ovrsi zaprimi u razdoblju nakon što ju je ovršenik poz-

na zaplijenjenim budućim tražbinama, a shodno tome i za uspjeh ovrhovoditeljeva namirenje prema banci kao ovršenikovu dužniku, odlučujuće je hoće li imatelj računa, ovršenik, pozvati banku da isplati kontokorentni kredit.

Zaključak o zaplijenivosti budućih tražbina ne kosi se ni s tvrdnjom da je ovršenikovo pravo pozvati banku da mu isplati okvirno odobreni kontokorentni kredit strogo osobno pravo koje se ni u kojem slučaju ne može samostalno plijeniti. Bespredmetno je osporavati ovrhu kreditnih zahtjeva sa spomenutog stajališta nakon što imatelj računa, ovršenik, pozove banku isplatiti kredit.⁹⁴ Sačuvan je strogo osobni karakter prava imatelja računa pozvati banku da isplati kredit ako je ovrha usmjerena na zahtjev za isplatu kredita nakon što imatelj računa pozove banku da plati kontokorentni kredit. Pogrešno je zaključiti kako ovrhu sprječava činjenica da imatelj računa, ovršenik, poziva banku da mu plati sa strogo zadanim ciljem te da se neprimjereno narušava ovršenikova privatnopravna autonomija ako banka suprotno ovršenikovoj volji sredstva isplati ovrhovoditelju, a ne ovršeniku ili osobi koju ovršenik odredi.⁹⁵ Istina, ovršenik se može zadužiti suprotno svojoj volji isplati li banka po njegovu pozivu ovrhovoditelja, a može se čak i dvostruko zadužiti plati li banka suprotno blokadi zaplijenjenih bankarskih računa prvo ovršeniku, a potom i ovrhovoditelju. Za pljenidbu je, međutim, odlučujuće to što je ovršenik svojom slobodnom voljom posegnuo za kreditom te se shodno tome zadužio, a ne tobožnje ovršenikovo pravo mimo ovrhovoditelja slobodno odlučiti što učiniti s pozajmljenim sredstvima.⁹⁶ Iluzorno je u ovršnom postupku očekivati ovršenikovu zaštitu zbog toga što bi se u suprotnome ovršenik obvezao vratiti kredit sredstva kojeg uop-

vaio da mu isplati kontokorentni kredit, a prije no što mu ga ona faktično i isplati. Čini se kako je Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 1110, odonda barem donekle omekšao svoje kategorično stajalište budući da, istina uz rezerve, govori o pljenidbi zahtjeva za isplatu kontokorentnih kredita kao o pljenidbi buduće tražbine.

⁹⁴ Tako i Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 149. Suprotno Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 895.

⁹⁵ Suprotno ipak Lwowski, H.-J./Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 70; Lwowski, H.-J./Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, § 33 RdN 54, 54a. Lwowski i Bitter paradoks vide u tome što tada uopće ne dolazi do isplate kredita iako je imatelj računa, ovršenik, pozvao banku da mu isplati kredit. Autori se snebivaju nad činjenicom da po suprotnom stajalištu banka putem izvotka o stanju bankarskog računa ili na drugi način obavještava imatelja računa, ovršenika, o tome da je novac doznačen ovrhovoditelju, a ne imatelju računa, ovršeniku, odnosno osobi koju je on odredio.

⁹⁶ Tako i Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 149.

će nije povukao. Takvim tobožnjim ugovaranjem na teret trećega⁹⁷ ne nameće se imatelju računa, ovršeniku, nikakva nova obveza koju nije sam zasnovao pozivajući banku da mu isplati kredit, nego ga se suočava s više nego jasnim posljedicama njegova pravnog položaja. Ovršenik time plaća svoj dug prema ovrhovoditelju. U odnosu prema ovrhovoditelju ovršenik nije slobodan odlučiti što će učiniti sa svojim kreditnim sredstvima.⁹⁸ Njegovu volju u tom pogledu nadomještaju javnopravne ovlasti ovršnog suda, a njima je u krajnjoj liniji cilj namiriti ovrhovoditeljeve tražbine prema imatelju računa, ovršeniku.⁹⁹

Stajalište o načelnoj nezapljenivosti budućih tražbina nije utemeljeno. Ne stoje argumenti koji u prilog suprotnog stajališta ističu: da buduće tražbine nisu obuhvaćene imovinom; da razvodnjavaju temeljno načelo stečaja o *par condicio creditorum* te da bi se time zadržalo u ovršenikova disponiranja suprotno pravilima obveznopravne autonomije.¹⁰⁰ Buduće tražbine u načelu su zapljene. Zaključak proizlazi iz odmjeravanja dvaju međusobno suprotstavljenih interesa. Posrijedi je sukob između ovršenikova interesa za slobodno stupanje u obvezne odnose te ovrhovoditeljeva interesa namiriti svoje ovršne tražbine. Prednost treba dati potonjem interesu uvažavajući koliko god je to moguće i njemu podređene ovršenikove interese. Usprkos činjenici da buduće tražbine još nisu ovršenikova imovina, nema zapreke da ovrhovoditelj njima namiri svoje tražbine nakon što buduća tražbina zaista i nastane. Shodno tome ne narušava se ni stečajno načelo o *par condicio creditorum* budući da ovrhovoditelj ne stječe nikakvo razlučno pravo ako zaplijenjene novčane tražbine nastanu tek nakon što se protiv ovršenika otvori stečajni postupak, pa i kad ovrhovoditelj stekne založno pravo na tražbinama za isplatu kredita trideset dana prije otvaranja stečajnog postupka protiv ovršenika.¹⁰¹ Pljenidbom budućih tražbina ne može se zasnovati založno pravo prije nego što one nastanu. Tražbine s naslova budućih ovršenikovih kreditnih zahtjeva prema banci prenijet će se ovrhovoditelju rješenjem o ovrsci tek kada nastanu. Njihovom pljenidbom osigurava se pravo prvenstvenog zasnivanja založnog prava kad tražbina koja se plijeni zaista i nastane. Ako, dakle, zaplijenjena tražbina u trenutku otvaranja stečajnog po-

⁹⁷ Tu tezu konstruirala LG Münster WM 1996, 1847. Sa simpatijama na nju gledaju Lwowski, H.-J./Bitter, G., op. cit. u bilj. 1, § 33, RdN 54a.

⁹⁸ Tako i Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 149.

⁹⁹ Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1662.

¹⁰⁰ Tako Honsell, H., op. cit. u bilj. 1, str. 1143.

¹⁰¹ V. čl. 97. SZ. U tom je pogledu za nas instruktivna i odredba § 91 njemačkog Insolvenzijskog zakona (*Insolvenz-Ordnung*).

stupka nije još ni nastala, ovrhovoditelj na njoj ne može ni steći založno odnosno razlučno pravo.¹⁰² Riječ je o odgovarajućoj primjeni pravila ovršnog i stvarnog prava na buduće tražbine po kojima se one plijene kad banka kao ovršenikov dužnik primi rješenje o ovrsi, a ovrhovoditelj na njima stječe založno pravo tek kad nastanu, osim ako posebnim zakonom, konkretno čl. 97. SZ, nije što drugo propisano. Takva je pljenidba uostalom sukladno čl. 127. SZ pobojna.

Ispunjene su sve pretpostavke koje ovršno pravo nameće glede pljenidbe budućih tražbina. Tražbina za isplatu kontokorentnih kredita određena je po svom pravnom temelju i po ovršenikovu dužniku.¹⁰³ Pri tome se ne zadire u strogo osobno ovršenikovo pravo pozvati banku da isplati kontokorentni kredit. Dogmatska konstrukcija ovršenikova prava pozvati banku da mu isplati kontokorentni kredit nije bitna za pljenidbu zahtjeva za isplatu kontokorentnih kredita. Nepreciznosti, pa i pogreške, u visini novčane tražbine neće nužno činiti pljenidbu nedopuštenom ako su osoba ovršenikova dužnika i pravni temelj tražbine koja se plijeni jasno određeni.¹⁰⁴ Ako je zaplijenjeni iznos manji od tražbine koju ovršenik ima prema banci, radit će se o pljenidbi dijela tražbine, a ako je zaplijenjeni iznos veći, banka će kao ovršenikov dužnik moći otkloniti plaćanje viška.

3.6. *Ratio* pljenidbi kreditnih zahtjeva s naslova nedopuštenih prekoračenja

Tzv. nedopuštena prekoračenja po računu oblik su kontokorentnog kredita. Ona su posljedica trajnog poslovnopravnog odnosa banke i imatelja računa, ovršenika. U okviru poslovne veze banke i ovršenika, imatelja računa, određena su i njihova prava te obveze iz ugovora o tzv. nedopuštenom prekoračenju po računu. Odredivost spomenutog ugovora o kreditu omogućuje ovrhovoditelju da ovršenikov zahtjev za isplatu kredita s naslova “nedopuštenog” prekoračenja po računu plijeni kao ovršenikovu buduću tražbinu prema banci.¹⁰⁵ Uspjeh

¹⁰² Zaključak je u skladu s čl. 97. SZ.

¹⁰³ Tako i Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1660; Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 148. Za odgovarajuće pretpostavke predmeta ugovora o cesiji v. Markovinović, H., op. cit. u bilj. 79, str. 120-121.

¹⁰⁴ Tako kod ugovora o cesiji Markovinović, H., op. cit. u bilj. 79, str. 121.

¹⁰⁵ Tako i Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1667. Wagner, međutim, nedovoljno jasno povlači granicu između dispozicijskih kontokorentnih kredita i tzv. nedopuštenih prekoračenja

pljenidbe ovisi o tome hoće li banka platiti ovrhovoditelju ili ovršeniku s tog naslova, a ne tek o tome hoće li ovršenik pozvati banku da mu isplati kredit kao kod pljenidbe dispozicijskih kontokorentnih kredita.

Postavlja se pitanje ima li uopće smisla plijeniti ovršenikove tražbine s naslova nedopuštenog prekoračenja po računu budući da banka, isplaćujući s naslova nedopuštenih prekoračenja, ionako krši blokadu zaplijenjenih bankarskih računa zbog čega neposredno po OZ odgovara ovrhovoditelju. Pljenidba nedopuštenih prekoračenja po računu ima smisla zbog toga što ovrhovoditelj time dobiva bolji pravni položaj od onoga koji mu daju odredbe OZ o kršenju blokade zaplijenjenog bankarskog računa. Ako ovrhovoditelj predloži pljenidbu tražbina s naslova nedopuštenog prekoračenja po računu, one će mu se prenijeti radi naplate ovršnih tražbina čim zaplijenjena tražbina nastane.¹⁰⁶ Prijenosom tražbine radi naplate ovlašćuje se ovrhovoditelj da traži od banke isplatu iznosa naznačenog u rješenju o ovrsi.

S druge strane, ovrhovoditeljev pravni položaj nije toliko dobar osloni li se neposredno na OZ. Isplaćujući sredstva s naslova nedopuštenih prekoračenja po računu banka se izlaže mogućnosti da ovrhovoditelj protiv nje pokrene ovrhu zbog toga što nije postupila po rješenju o ovrsi u dijelu koji nalaže blokadu zaplijenjenih bankarskih računa.¹⁰⁷ Po OZ ovrhovoditelj može u ovršnom postupku koji vodi protiv ovršenika pokrenuti ovrhu i protiv ovršenikove banke "radi naplaćivanja svih obroka koje je propustila obustaviti i isplatiti".¹⁰⁸ Dvojbeno je hoće li ovrhovoditelj po toj osnovi uspjeti sa svojim zahtjevom da mu banka još jednom plati ono što je, kršeći blokadu, platila po ovršenikovu nalogu s naslova nedopuštenog prekoračenja po računu budući da se izraz obrok

po računu. Suprotno tome, Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 151, smatra da je posrijedi neobvezujuće interno utvrđivanje kreditnog limita. I Ganter, međutim, smatra da se najkasnije u trenutku isplate sklapa ugovor o kreditu. No, ne daje nijedan argument zašto se ovršenikove tražbine s tog naslova ne mogu plijeniti kao buduće tražbine. Istodobno Ganter, G., op. cit. u bilj. 1, str. 156, zastupa stajalište po kojem su pljenive tražbine s naslova ugovora o dispozicijskom kreditu koji će se tek sklopiti. Činjenica da ovršenik, imatelj računa, nema prema banci zahtjev za odobravanjem nedopuštenog prekoračenja nije u opreci s tvrdnjom da se moguće isplate po toj osnovi mogu plijeniti kao buduće tražbine.

¹⁰⁶ V. čl. 160. OZ.

¹⁰⁷ V. čl. 177. OZ na koji upućuje čl. 182. OZ. Blokada bankarskih računa propisana je čl. 180. st. 5. OZ.

¹⁰⁸ Čl. 182. OZ i čl. 177. st. 1. OZ.

ponajprije odnosi na zaplijenjenu saldo tražbinu. Podredno je ovrhovoditelj ovlašten zahtijevati od banke koja je time prekršila blokadu naknadu štete.¹⁰⁹ Ishod je za ovrhovoditelja podjednako neizvjestan.

Ovrhovoditelj koji ovršenikove tražbine s naslova nedopuštenog prekorčenja po računu plijeni po općim pravilima OZ o ovrsi na novčanoj tražbini ovršenika¹¹⁰ ima bolji pravni položaj od ovrhovoditelja koji ih je propustio obuhvatiti svojim ovršnim prijedlogom te se u tom pogledu oslonio na neposrednu primjenu OZ o ovrsi na tražbini po računu kod banke i druge pravne osobe koja obavlja poslove platnog prometa.¹¹¹

IV. PLJENIDBA KREDITNIH TRAŽBINA OPĆENITO

Pitanje pljenidbe kreditnih tražbina pojavljuje se neovisno o pljenidbi tražbina s naslova kontokorentnih kredita. Nema zapreke da ovrhovoditelj svoje ovršne tražbine namiruje na ovršenikovim kreditnim tražbinama prema banci i u slučajevima kad one nisu neposredno vezane uz kontokorentni odnos imatelja računa, ovršenika, i banke kao ovršenikova dužnika. Ovrhovoditelj može računati na pljenidbu ovršenikovih ostalih kreditnih tražbina samo ako je to zatražio svojim ovršnim prijedlogom. Jednako kao i kod pljenidbe ovršenikovih kreditnih zahtjeva po bankarskom računu.

Posebnost je kontokorentnog kredita u odnosu na ugovor o kreditu općenito utoliko što kod potonjeg zahtjev za isplatu kredita nastaje u trenutku sklapanja ugovora o kreditu. Kod ugovora o kreditu zahtjev za isplatu kredita nije, dakle, ovisan, kao kod kontokorentnog kredita, o tome hoće li kreditoprimac pozvati banku da mu isplati odobrena sredstva.¹¹² Ovrhovoditelj može računati na uspjeh svoje pljenidbe kreditnih tražbina čim ovršenik sa svojom bankom sklopi ugovor o kreditu¹¹³ ako se pri tome, dakako, ispune ostale pretpostavke glede pljenidbe kreditnih tražbina. Samo u iznimnim slučajevima opravdan

¹⁰⁹ V. čl. 177. st. 3. OZ na koji upućuje čl. 182. OZ.

¹¹⁰ V. čl. 147. OZ i nadalje.

¹¹¹ V. čl. 180. OZ i nadalje.

¹¹² Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 33, RdN 1225.

¹¹³ Tako za austrijsko pravo Koziol, H., Die Übertragung der Rechte aus Kreditverträgen, Ostheim-FS, 1990, str. 147; Koziol, H./Welser, R., Grundriss des bürgerlichen Rechts, Band I, Allgemeiner Teil, Sachenrecht, Familienrecht, 12. izdanje, 2002, Wien, str. 347.

je zaključak po kojem svrha radi koje je odobren kredit može ovrhovoditelju uskratiti pravo namirivanja njegovih ovršnih tražbina na ovršenikovim kreditnim tražbinama.¹¹⁴

Dostavljanjem banci rješenja o ovrsi ovršenikovih kreditnih tražbina ovrhovoditelju se sklapanjem ugovora o kreditu prenosi tražbina za isplatu kredita onako kako bi je inače stekao ovršenik. Ne treba, dakle, naprećac zaključivati da ovrhovoditelj osim vjerovničkog položaja glede tražbine za isplatu kredita stječe i položaj strane ugovora o kreditu koji je do tada imao ovršenik.¹¹⁵ Pljenidba ne narušava ugovorni odnos između banke i ovršenika tako da ovršenik i nadalje ostaje ugovorni partner banke. Praktički to znači da će i nakon pljenidbe kreditnih tražbina dužnik banke s naslova ugovora o kreditu ostati ovršenik. Ovršenik, dakle, mora platiti troškove, naknade i kamate. On je, dakako, banci dužan i vratiti kredit. Banka je u tom pogledu ovlaštena teretiti ovršenikov bankarski račun jer utoliko banka ne krši blokadu ovršenikova bankarskog računa. Žele li sudionici ovršnog postupka izbjeći spomenute posljedice, morat će dogovoriti preuzimanje duga ili ustupanje ugovora, što u svakom slučaju po općim pravilima obveznog prava podrazumijeva i pristanak banke.¹¹⁶

Svrha je ugovora o kreditu pribaviti kreditoprimcu novac, a ne pokriti postojeći kreditoprimčev dug prema banci, što podrazumijeva i kreditoprimčev debitni saldo po bankarskom računu.¹¹⁷ Prema tome, banka na tražbinama kreditoprimca, za isplatu kredita nema pravo zaloga ni pravo pridržaja ako bi ona inače bila ugovorena općim uvjetima poslovanja banke.¹¹⁸ Jednako tako banka ne može s uspjehom isticati prigovor po kojem kreditoprimac ne može samostalno ostvarivati svoj zahtjev za isplatu kredita budući da banka u okviru kontokorentnog odnosa s kreditoprimcem inače može kontokorentno obračunati¹¹⁹ zahtjev imatelja računa, kreditoprimca, za isplatu kredita sa svojim zahtjevom s naslova debitnog salda. Konačno, zbog istih razloga banka ne može izjaviti prijeboj kreditoprimčeva zahtjeva za isplatu kredita sa svojim

¹¹⁴ Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 1225, suprotno tome smatra da je svrha odobravanja kredita razlog zbog kojeg se ovrhovoditelj u pravilu ne može namirivati na ovršenikovim kreditnim tražbinama.

¹¹⁵ V. Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 33, RdN 1224.

¹¹⁶ Tako i Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 33, RdN 1224.

¹¹⁷ Tako i Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 33, RdN 1219.

¹¹⁸ Poblje o dosezima takvih pogodbi Miladin, P., op. cit. u bilj. 1, str. 217-218.

¹¹⁹ Poblje o kontokorentnom obračunu i razlikama prema prijeboju v. Miladin, P., op. cit. u bilj. 1, str. 38-43.

zahtjevom s naslova debitnog salda po bankarskom računu neovisno o tome jesu li ti zahtjevi istovrsni.¹²⁰ Banka se utoliko ne može pozvati ni na neposrednu primjenu čl. 72. st. 2. ZOO budući da odredba podrazumijeva vjerovnikov posjed dužnikovih stvari, ne, dakle, i tražbina.

U svakom slučaju, pogodbe ugovora o kreditu su posebne u odnosu na opće pogodbe uvjeta poslovanja tako da sukladno čl. 295. st. 3. ZOO imaju prednost.¹²¹

V. POLOŽAJ BANAKA GLEDE BLOKIRANIH BANKARSKIH RAČUNA

Banka se mora suočiti s posljedicama ako na debitnoj kontokorentnoj bazi nastavi kreditirati ovršenika, imatelja računa, suprotno blokadi bankarskog računa ili suprotno rješenju o ovrsci ovršenikovih kontokorentnih kreditnih tražbina. Nakon što primi rješenje o ovrsci, sve što plaća po ovršenikovu bankarskom računu dužna je prenijeti ovrhovoditelju. Bankarski račun pokazuje poštuje li banka svoje obveze. Povreda je svako kontokorentno terećenje zaplijenjenog bankarskog računa koje nema podlogu u namirenju ovrhovoditeljeve ovršne tražbine. Povrijedi li banka svoju obvezu, dužna je isti iznos još jednom platiti i ovrhovoditelju. Pri tome banka može teretiti ovršenikov zaplijenjeni bankarski račun samo prilikom prve isplate. Plaćajući po drugi put, dakle ovrhovoditelju, banka ne stječe kreditni, nego kondikcijski zahtjev prema ovršeniku budući da se on na uštrb banke obogatio smanjujući svoj dug prema ovrhovoditelju. Svoj potonji zahtjev banka ne smije proknjižiti kao pasivnu kontokorentnu stavku.

Na blokadu zaplijenjenih bankarskih računa nadovezuje se osjetljivo pitanje o tome kako su se banke dužne postaviti prema pravnim učincima blokade.¹²² Bankama je u interesu postaviti se u što je bolji položaj kako bi spriječile takve dvostruke isplate.

Opasnostima vezanim uz dvostruka plaćanja banke su najčešće izložene u elektroničkom bankarstvu te u kartičnom poslovanju. Raspon je širok. Od

¹²⁰ Tako i Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 33, RdN 1219.

¹²¹ Pravilo o prednosti posebnog pred općim treba primijeniti i u slučaju sukoba suprotstavljenih odredbi općih uvjeta poslovanja.

¹²² Zanimljivo je što u Njemačkoj spomenuto pitanje najviše dotiče Ganter, sudac BGH. To utire put posrednoj zadaći suda da javnosti što bliže predoči posljedice svojih odluka te da je što bezbolnije na njih pripremi. Poblje Ganter, H.G., op. cit. u bilj. 1, str. 157-160.

podizanja gotovine na bankomatima putem raznih kartica preko otkupljivanja čekova do plaćanja doznakom i terećenjem računa koji se provode putem računala. U svim pobrojenim slučajevima banka može kontokorentno kreditirati ovršenika. U suvremenom bankarstvu o isplatama se ne odlučuju od slučaja do slučaja, nego općenito, i to rukovodeći se samo načelno postavljenom poslovnom politikom pojedine banke.

Budući da blokada bankarskih računa prati pljenidbu bankarskih računa, banke su dužne poslovati tako da udovolje toj zakonskoj obvezi. Ponajprije su dužne ustrojiti i organizirati svoja poduzeća kako bi poštovale svoje zakonske obveze. Za to im se nude različite mogućnosti.¹²³ Čim zaprime rješenje o ovrsi, banke mogu zapriječiti ovršenikova disponiranja po bankomatima odnosno disponiranja debitnim i kreditnim karticama. Jednako tako banka može ovršeniku otkazati sve kreditne linije odnosno dopuštena prekoračenja po bankarskom računu. Ako su time sklopili poseban ugovor o kreditnoj liniji, banka ga je ovlaštena raskinuti. Pravo banke da otkáže ili raskine kreditni odnos s ovršenikom, imateljem računa, korisno je utanačiti općim uvjetima poslovanja banaka. Pravo raskida odnosno opoziva može se tako općenito vezati uz slučajeve kad je pljenidba bankarskih računa odraz općenitog pogoršanja klijentovih gospodarskih prilika.¹²⁴ Praktično značenje pljenidbe kreditnih zahtjeva bilo bi time svedeno na najmanju moguću mjeru.¹²⁵ Bitno je, dakle, da banka raskine odnosno otkáže kontokorentne kredite čim dobije rješenje o ovrsi.

U iznimnim slučajevima banka može raskinuti žiro ugovor i okončati svoj poslovni odnos s ovršenikom u cijelosti. Ovršeniku se u svakom slučaju preporučuje da se poveže sa svojim bankarom čim dobije prijedlog za ovrhu kako bi s bankom razmotrio svoj novonastali položaj i spriječio da banka u tom pogledu protiv njega poduzme neprimjerene mjere.¹²⁶

¹²³ Usporedi sa: Ganter, H.G., op. cit. u bilj. 1, str. 158-159.

¹²⁴ Usporedi s br. 19. st. 2. ili 3. njemačkih AGB-Banken odnosno s br. 26. st. 1. ili 2. njemačkih AGB-Sparkassen. V. i Ganter, H.G., op. cit. u bilj. 1, str. 159; Schuschke, W., op. cit. u bilj. 1, str. 1084; Honsell, H., op. cit. u bilj. 1, str. 1144; Wagner, E., op. cit. u bilj. 1, str. 1665. Sporno je može li raskid odnosno opoziv spomenutog kreditnog odnosa spriječiti provedbu ovrhe, odnosno isplatu zatraženih sredstava ovrhovoditelju, ako je izjavljen nakon poziva ovršenika da mu se sa spomenutih naslova isplate sredstva.

¹²⁵ Tako i Canaris, C.W., op. cit. u bilj. 1, RdN 1225.

¹²⁶ Ganter, H.G., op. cit. u bilj. 1, str. 159.

VI. ZAKLJUČAK

Rasprava o ovrsi po bankarskim računima svodi se u konačnici na pronalaženje ovršenikovih zapljenivih tražbina prema banci. Ovrhovoditelji najčešće posežu za najjednostavnijim rješenjem odnosno za pljenidbom ovršenikove saldo tražbine po bankarskom računu. Osim saldo tražbine, ovršenik, imatelj računa, ima prema svojoj banci i druge žirougovorne tražbine. Ovrhovoditelju su najinteresantnije ovršenikove tražbine s naslova dispozicijskih kontokorentnih kredita te s naslova tzv. nedopuštenih prekoračenja po bankarskom računu. Tražbine s naslova kontokorentnih kredita ovrhovoditelj plijeni na njihovu izvoru. S druge strane, u ovršenikovu saldo tražbinu prema banci mahom se slijevaju tražbine iz drugih pravnih izvora, poput plaće ili srodnih ovršenikovih primanja. Pljenidba kontokorentnih kreditnih tražbina omogućuje ovrhovoditelju da namiri ovršne tražbine i u slučajevima kad ovršenikov bankarski račun iskazuje debitni saldo.

Ovrhovoditelj se može domoći ovršenikovih tražbina s naslova kontokorentnih kredita ili tako da svojim ovršnim prijedlogom zahtijeva njihovu pljenidbu i prijenos radi naplate ili neposredno po OZ. Rasprava o pljenidbi kontokorentnih kredita bitna je u oba slučaja.

Pljenidba kontokorentnih kreditnih tražbina i njihov prijenos radi naplate mogući su po općim pravilima OZ o ovrsi na novčanoj tražbini ovršenika. Uspije li ovrhovoditelj sa svojim ovršnim prijedlogom, može računati na to da će svoje ovršne tražbine namiriti tražbinama koje ovršenik s naslova kontokorentnih kredita ima prema svojoj banci ako se za to ispune i druge pretpostavke. Ako ovrhovoditelj to propusti učiniti, ne može očekivati da će ovršni sud nepreciznost njegova ovršnog prijedloga u tom pogledu nadomjestiti odredbama OZ o ovrsi na tražbinama po računu kod banke. Pljenidba kontokorentnih kreditnih tražbina i njihov prijenos radi naplate nisu tada mogući. Svoja prava na ovršenikovim tražbinama s naslova kontokorentnih kredita ovrhovoditelj može tada izvoditi samo posredno. Banka, naime, odgovara ovrhovoditelju za naknadu štete ako kršeći blokadu zapljenjenog bankarskog računa plaća po bankarskom računu bilo kome osim ovrhovoditelju. Kršenjem blokade bankarskog računa smatra se i slučaj kad banka i nakon što primi rješenje o ovrsi ovršenikovih tražbina po računu kod banke nastavi kontokorentno kreditirati ovršenika na debitnoj bazi. Uspoređujući dva pristupa ovrsi ovršenikovih tražbina s naslova kontokorentnih kredita, uočavaju se prednosti prvoga pristupa.

Ovršenikove tražbine s naslova kontokorentnih kredita plijene se kao buduće ovršenikove tražbine prema banci. Ovrhovoditeljevo namirenje u svakom

slučaju ovisi o tome hoće li ovršenik pozvati banku da isplati kredit nakon što banka kao ovršenikov dužnik primi rješenje o ovrsi. Kod tzv. nedopuštenih prekoračenja po bankarskom računu banka mora i faktično isplatiti kredit.

Banke su se dužne same zaštititi od rizika koje sa sobom nosi pljenidba kontokorentnih kreditnih zahtjeva po bankarskim računima. Za banku je posebno rizično razdoblje koje uslijedi neposredno nakon što primi rješenje o ovrsi. Da bi se zaštitile, banke češće posežu za tehničkim nego za pravnim metodama. Stavljajući zaporke na zaplijenjene bankarske račune, banke moraju voditi računa i o pravnim standardima. U suprotnome, ne mogu očekivati nastupanje pravnih učinaka koje su namjeravale ostvariti. Raskid ili otkaz kontokorentnih kredita zahtijeva jasno poslovnopravno očitovanje banke koje je utemeljeno na preciznim pogodbama općih uvjeta poslovanja ili pojedinih žiro ugovora.

Summary

Petar Miladin*
Hrvoje Markovinovic**

SEIZURE OF CREDIT CLAIMS ON BANK ACCOUNTS

Discussion about the execution on bank accounts eventually ends by finding the executee's claims against the bank which can be seized. Executors most frequently resort to the simplest solution, which is the seizure of the executee's balance claim on the bank account. Besides the balance claim, the executee, the holder of the account, also has other giro account contractual claims. The executee's claims regarding disposition credits on the current account and the so-called wrongful overdraft on the bank account are the most interesting ones to the executor. The executor may get hold of the executee's claims on the current account either in such a way as to require by the restraining order their seizure and transfer for payment, or directly according to the Execution Act (EA). Discussion about the seizure of credits on the current account is essential in both cases.

Seizure of credit claims on current accounts and their transfer for payment are possible according to the general rules of the EA on the execution on the executee's monetary

* Petar Miladin, Ph. D., Assistant Professor, Faculty of Law, University of Zagreb, Trg maršala Tita 14, Zagreb

** Hrvoje Markovinović, Ph. D., Higher Assistant, Faculty of Law, University of Zagreb, Trg maršala Tita 14, Zagreb

claim. If the executor succeeds in his action for execution, he can count on the settlement of his execution claims by claims which the executee has against his bank on the credits on the current account if other prerequisites for this are fulfilled. If the executor fails to do this, he cannot expect that the execution court will substitute the imprecision of his action for execution in this respect by the provisions of the EA on claims on the bank account. Seizure of credit claims on the current account and their transfer for payment are not possible then. The executor may execute his rights to the executee's credit claims on the current account only indirectly. The bank is, namely, responsible to the executor for damages if by breaking the blockade of the seized bank account pays through the bank account to anyone except the executor. The case when the bank even after the receipt of the decision on seizure of the executee's claims on the bank account continues to credit the executee on the current account on the debit basis is also considered to be the breaking of the blockade of the bank account. Comparison of these two approaches to the seizure of the executee's claims on the credits on the current account shows the advantages of the first approach.

The executee's claims on credits on the current account are seized as the executee's future claims against the bank. The executor's settlement in any case depends on whether the executee will require from the bank to pay the credit after the bank as the executee's debtor receives the decision on seizure. In case of the so-called wrongful overdrafts on the bank account, the bank must actually pay the credit.

Banks are obliged to protect themselves from the risks of the seizure of credit claims on the current account on bank accounts. The period which follows immediately after the receipt of the decision on seizure is particularly risky for the bank. In order to protect themselves, banks more often use technical than legal methods. While putting intern blockade on the seized bank accounts, banks have to take into account legal standards as well. Otherwise they cannot expect legal effects which they intended to achieve. Cancellation or revocation of credit claims on the current account requires clear legal intention of the bank based on precise clauses of general business conditions or individual giro contracts.

Key words: bank account, seizure and transfer, disposition credit, wrongful overdrafts

Zusammenfassung

Petar Miladin^{***}Hrvoje Markovinović^{****}

PFÄNDUNG VON KREDITANSPRÜCHEN AUS BANKKONTEN

Die Diskussion über die Zwangsvollstreckung in Bankkonten beläuft sich letztlich auf das Ausfindigmachen pfändbarer Forderungen des Vollstreckungsschuldners gegenüber der Bank. Die Zwangsvollstreckungsführer greifen meist zu der einfachsten Lösung, also der Pfändung von Saldoforderungen des Vollstreckungsschuldners aus Bankkonten. Der Vollstreckungsschuldner und Kontoinhaber hat auf Grund des Girovertrags außer der Saldoforderung gegenüber seiner Bank auch andere Forderungen. Für den Vollstreckungsführer sind die Forderungen des Vollstreckungsschuldners aus Dispositionskontokorrentkrediten und aus sog. unerlaubten Überziehungen des Bankkontos am interessantesten. Der Vollstreckungsführer kann sich der Forderungen des Vollstreckungsschuldners aus Kontokorrentkrediten entweder dadurch habhaft machen, dass er in seinem Vollstreckungsantrag ihre Pfändung und Übertragung zwecks Überweisung verlangt, oder aber unmittelbar durch Anwendung des Zwangsvollstreckungsgesetzes (ZVG). Die Diskussion über die Pfändung von Kontokorrentkrediten ist in beiden Fällen wesentlich.

Die Pfändung von Kontokorrentkreditforderungen und ihre Übertragung zwecks Überweisung sind gemäß den allgemeinen Vorschriften des ZVG über die Zwangsvollstreckung in Geldforderungen des Vollstreckungsschuldners möglich. Hat der Vollstreckungsführer mit seinem Vollstreckungsantrag Erfolg, kann er damit rechnen, seine Vollstreckungsforderungen aus den Forderungen, die der Vollstreckungsschuldner aus Kontokorrentkrediten gegenüber seiner Bank hat, zu begleichen, sofern auch andere Voraussetzungen hierfür erfüllt sind. Lässt der Vollstreckungsführer diese Möglichkeit ungenutzt, kann er nicht erwarten, dass das Vollstreckungsgericht den diesbezüglichen Präzisionsmangel aus dem Vollstreckungsantrag durch Anwendung der Vorschriften des ZVG über die Vollstreckung in Forderungen aus Bankkonten ausgleicht. Die Pfändung von Kontokorrentkreditforderungen und ihre Übertragung zwecks Überweisung sind in diesem Falle ausgeschlossen. Seine Ansprüche auf die Forderungen des Vollstreckungsschuldners aus

^{***} Dr. Petar Miladin, Dozent an der Juristischen Fakultät in Zagreb, Trg maršala Tita 14, Zagreb

^{****} Dr. Hrvoje Markovinović, Ober-Assistent an der Juristischen Fakultät in Zagreb, Trg maršala Tita 14, Zagreb

Kontokorrentkredit kann der Vollstreckungsführer dann nur mittelbar ableiten. Die Bank ist nämlich dem Vollstreckungsführer gegenüber schadenersatzpflichtig, wenn sie unter Missachtung der Blockierung des gepfändeten Bankkontos von diesem an andere als den Vollstreckungsgläubiger Zahlungen leistet. Als Missachtung der Blockierung gilt auch, wenn die Bank nach Erhalt des Zwangsvollstreckungsbeschlusses in die Forderungen des Vollstreckungsschuldners aus dem Konto bei dieser Bank dem Vollstreckungsschuldner auch weiterhin einen Kontokorrentkredit auf Debitbasis gewährt. Im Vergleich der beiden Ansätze bei der Zwangsvollstreckung in die Forderungen des Vollstreckungsschuldners aus Kontokorrentkrediten weist der erste Ansatz Vorzüge auf.

Die Forderungen des Vollstreckungsschuldners aus Kontokorrentkrediten werden als zukünftige Forderungen des Vollstreckungsschuldners gegen die Bank gepfändet. Die Befriedigung des Vollstreckungsführers hängt in jedem Falle davon ab, ob der Vollstreckungsschuldner die Bank auffordert, den Kredit auszubezahlen, nachdem ihr als Schuldner des Vollstreckungsschuldners der Zwangsvollstreckungsbeschluss zugegangen ist. Bei sog. unerlaubten Überziehungen des Bankkontos muss die Bank den Kredit faktisch ausbezahlen.

Die Banken sind verpflichtet, sich selbst gegen die mit der Pfändung von Kontokorrentansprüchen aus Bankkonten verbundenen Risiken abzusichern. Am größten ist das Risiko für eine Bank im Zeitraum unmittelbar nach dem Eingang des Zwangsvollstreckungsbeschlusses. Um sich zu schützen, setzen Banken in der Regel eher technische als rechtliche Methoden ein. Wenn sie gepfändete Bankkonten sperren, müssen sie allerdings auch gewisse Rechtsstandards beachten. Andernfalls ist der Eintritt der beabsichtigten Rechtsfolgen nicht zu erwarten. Die Auflösung oder Kündigung eines Kontokorrentkredits erfordert eine klare geschäftsrechtliche Stellungnahme der Bank, begründet auf präzisen Konditionen der Allgemeinen Geschäftsbedingungen oder des jeweiligen Girovertrags.

Schlüsselwörter: Bankkonto, Pfändung und Überweisung, Dispositionskredit, unerlaubte Überziehungen